

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Kjell-Børge Freiberg

Ref.nr.:
Saksnr.: 17/379
Dato:

Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringer i Suvdøla i Nissedal og Drangedal kommuner

I. Innledning og bakgrunn

Drangedal Everk KF er konsesjonær i Suvdøla og er et kommunalt foretak heleid av Drangedal kommune. Revisjonssaken gjelder konsesjoner gitt til Drangedal Everk ved Kronprinsregentens res. 18.1.1957 om regulering av Kleppsvatn m.fl. vann i Suvdølavassdraget, kgl.res. 18.8.1961 om regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget, kgl.res. 1.2.1963 om regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn (fornytt ved kgl.res. 27.11.1970), samt Industridepartementets planendringer av 18.4.1966 og 24.10.1966 med endringer i de gitte konsesjonene og fastsettelse av nytt manøvreringsreglement i samsvar med de fastsatte endringer.

Etter en endring av vassdragsreguleringsloven i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), ble det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsbegrensede konsesjoner kunne revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Revisjonsadgangen følger av vassdragsreguleringsloven § 8 tredje ledd. En revisjon kan blant annet benyttes til å sette nye eller oppdaterte vilkår for å bedre miljøet eller rette opp miljøskader som er oppstått som følge av reguleringen. Rammene for selve konsesjonen - reguleringshøyder og overføringer, kan ikke endres ved en revisjon. Det vil normalt være 30 år til neste revisjonsmulighet, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd første punktum.

På bakgrunn av krav fra Kleppsvatn hytteforening og grunneier Bjørn Sollid vedtok NVE 31.8.2012 å åpne revisjon av konsesjonsvilkår for Suvdøla-reguleringene. I forbindelse med revisjonsdokumentet ble det innhentet innspill og krav fra flere lokale aktører. Kravene gjelder i hovedsak magasinrestriksjoner og minstevannføring på flere berørte elvestrekninger, samt ønske om forbedrende/avbøtende tiltak av hensyn til friluftsliv, landskap, fisk og biologisk mangfold.

Drangedal Everk er enig i at reguleringene skaper ulemper ved magasinene og vil imøtekomme en del av kravene av hensyn til friluftsliv. For strenge magasinrestriksjoner og større minstevannføringer kan imidlertid gå utover vinterregulert kraft og lokal kraftforsyning.

Suvdølavassdraget og reguleringskonsesjonene her er ikke prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten, jf. NVE rapport nr 49/2013. Alle vannforekomstene i Suvdøla, med unntak av Steinbutjern og kanal til Røystjern, er klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF).

II. NVEs innstilling

I NVEs innstilling til departementet av 21.6.2018 heter det:

«Sammendrag

NVE vedtok 31.8.2012 å åpne revisjon av konsesjonsvilkår for Suvdøla-reguleringene, på bakgrunn av krav fra Kleppsvatn hytteforening og grunneier Bjørn Sollid. Revisjonssaken gjelder konsesjonene gitt til Drangedal e-verk ved Kpr.reg.res. 18.1.1957: Regulering av Kleppsvann mfl. vann i Suvdølavassdraget, Kgl.res 18.8.1961: Regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget, Kgl. res 1.2.1963: Regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn, og planendring ved Industridepartementets brev 18.4.1966. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring med frist 19.5.2017, og NVE avholdt befaringsreise 27.6.2017.

I tillegg til de opprinnelige kravene, har Drangedal e-verk hentet innspill og krav fra flere lokale aktører. Kravene angår hovedsakelig magasinrestriksjoner, minstevannføring på flere berørte elvestrekninger, og tilrettelegging for friluftsliv. Representanter for hytteforeningene peker på at det er problematisk å bruke båt i Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn ved lav vannstand, og at store tørrlagte arealer er negativt både for landskapet og for fisk i vannene. Gautefall Turlag og flere grunneiere ønsker minstevannføring av hensyn til landskap, fisk og biologisk mangfold. Det har også kommet inn krav om etablering av båtopptrekk ved magasinene, tilrettelegging for handicappede fiskere, økonomisk bidrag til løypelaget i Kyrkjebygdheia, samt vedlikehold av veier og veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia.

I høringen av revisjonsdokumentet viser Fylkesmannen i Telemark til målene i vannforskriften om godt økologisk potensial, og mener at NVE må vurdere økt vannføring i Suvdøla. Telemark fylkeskommune opplyser om potensialet for viktige arkeologiske funn ved magasinene i Suvdøla, og ønsker at nye arkeologiske registreringer gjennomføres.

Drangedal e-verk er enig i at reguleringen skaper ulemper ved magasinene. E-verket vil imøtekomme krav om tilrettelegging for fritidsbåter ved Breilivatn/Holmevatn og Kleppsvatn, og vil gi økonomisk bidrag til løypelaget i Kyrkjebygdheia. E-verket foreslår at tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til kote 532 i perioden 15.5. -15.9. E-verket ønsker å videreføre dagens minstevannføring i Kleppvasselva, og i tillegg foreslår de å slippe 20 l/s i sommermånedene fra inntaket i Buvasselva, av hensyn til landskap og bademuligheter i Lianelva nedstrøms inntaket. Ifølge e-verket kan strenge magasinrestriksjoner og større minstevannføringer gå utover vinterregulert kraft, og lokal kraftforsyning.

NVE anbefaler at reguleringskonsesjonene i Suvdøla får nye oppdaterte standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. Etablering av terskler i vassdraget, og andre tiltak for fisk, friluftsliv og ferdsel kan hovedsakelig ivaretas gjennom nye standardvilkår. Etter NVEs vurdering vil krav om minimumsvannstand i magasinene om sommeren redusere kraftproduksjonen gjennom hele året, og begrense fleksibiliteten i kraftproduksjonen. NVE anbefaler i stedet en ny bestemmelse i manøvreringsreglementet om å prioritere tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn til kote 532 om sommeren, slik e-verket selv foreslår. En slik restriksjon vil i liten grad påvirke regulerbar kraftproduksjon i Suvdøla.

NVE anbefaler at vilkår om minstevannføring på 20 l/s i sommermånedene fra Buvasselva tas inn i manøvreringsreglementet. Etter vår vurdering vil minstevannføringen forbedre landskapet og opplevelseskvaliteter i Lianelva, uten å gå på bekostning av magasin vannstand eller kraftproduksjon. NVE anbefaler også at dagens minstevannføring i Kleppvasselva fra mars til november videreføres og tas inn i manøvreringsreglementet.

Videre anbefaler NVE at det pålegges sektoravgift til kulturminneundersøkelser for konsesjonen til regulering av Kleppsvatn, ettersom denne konsesjonen ble gitt uten vilkår om kulturminner.

Sakens bakgrunn

Generelt om revisjon av konsesjonsvilkår

Etter lovendringen av vassdragsreguleringsloven (vregl.) i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), er det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsbegrensede konsesjoner uten fastsatt revisjonstidspunkt kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, og senest fra 2022.

Revisjonsadgangen gir primært muligheter til å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader som er oppstått som følge av reguleringen. Ved revisjon kan også vilkårene generelt bli modernisert, og vilkår som ikke lenger er relevante kan bli slettet. Det er bare konsesjonens vilkår som kan revideres. Rammene for selve konsesjonen, inkludert reguleringshøyden, kan ikke endres. Når vilkårene er revidert, vil det normalt være 30 år til neste revisjonsmulighet.

Krav om revisjon i Suvdøla

Kleppsvatn hytteforening fremmet krav om revisjon av reguleringene i Suvdølavassdraget i brev av 27.12.2006. Kravet er begrunnet med hensyn til biologisk mangfold, fiske, friluftsliv og landskap. Hovedpunktene i kravet var:

- Sommervannstand i Kleppsvatn (i perioden uten is på vannet) settes til minimum 2,5 meter under full vannstand.
- Minstevannføring i Suvdøla oppstrøms Fikjestøltjern settes til minimum 40 l/s i sommerhalvåret.

Drangedal e-verk har kommentert kravet fra Kleppsvatn hytteforening i brev av 2.12.2011. E-verket bemerker at kravet om sommervannstand i Kleppsvatn vil gi betydelig reduksjon i kraftproduksjonen. Sommervannstand i Kleppsvatn på 2,5 meter under HRV vil føre til økt overløp over dammen, og dermed tapt produksjon i både Suvdal og Suvdøla kraftverk. Sommervannstanden er normalt ikke lavere enn 4 meter under HRV etter snøsmeltingen, unntatt ved behov for inspeksjon av dammen. Dagens minstevannføring i Kleppsvasselva følger anbefalingene til Sørnorsk økosenter AS som ble fastsatt i reguleringsplanen for utbyggingen av Suvdøla i 2003/2004. E-verket mener dette er tilstrekkelig. E-verket ønsker en god dialog om tiltak som kommer de berørte partene til gode.

Grunneier Bjørn Sollid har også spilt inn et krav om revisjon i brev datert 27.12.2011. Sollid ønsker minstevannføring i Suvdøla nedstrøms Fikjestøl, og mener at vassdragsmiljøet i Suvdøla har blitt sterkt skadelidende av utbyggingen.

Lokale innspill

Drangedal e-verk har samlet innspill til revisjonssaken fra lokale lag og foreninger, og har holdt folkemøter i de to berørte kommunene. E-verket har mottatt innspill om følgende:

- **Gautefall Turlag:** Minstevannføring i Buvasselva
- **Jørgen Tveit:** Minstevannføring i Holmevasselva
- **Jorunn Haugen og Helge Tunheim, Linda Haugen:** Magasinrestriksjoner i Kleppsvatn
- **Linda Haugen:** Utskifting av masser ved båtplasser i Kleppsvatn.
- **Breili vel mfl. grunneiere:** Magasinrestriksjoner i Breilivatn/Holmevatn
- **Breili vel, grendemøte Tørdal:** Vedlikehold av veier, og vei fra Kykjebgdheia til Tørdal
- **Grendemøte Nissedal, Bjørn Reime:** Tiltak for handicappede fiskere, og tilrettelegging for båt ved Breilivatn/Holmevatn
- **Breili vel:** Rist for å hindre rømming av fisk til Kjempåsvatnet
- **Bjørn Reime mfl. grunneiere, grendemøte Nissedal:** Økonomisk bidrag til Kykjebgdheia løypelag
- **Grendemøte Nissedal:** Nedtapping av Breilivatn/Holmevatn for å grave ned drikkevannsledning

Drangedal kommune kommenterer revisjonskravene i brev til NVE 14.8.2012. De mener det må gjøres grundige kost/nytte-vurderinger av kravene om minstevannføring. Kommunen viser til beregninger gjort av Drangedal e-verk av minstevannføring på 30 l/s fra Kleppsvatn, Fikjestøldammen og inntak i Buvasselva, som viser betydelige tap av inntekter. Ettersom mye av overskuddet fra e-verket går til kommunen, vil eventuelle pålegg som medfører krafttap påvirke kommunens tjenestetilbud.

Åpning av revisjonssak

NVE vedtok 31.8.2012 å åpne vilkårsrevisjon av gjeldende konsesjoner i Suvdølavassdraget. Drangedal e-verk har deretter utarbeidet et revisjonsdokument med hensikt å beskrive forholdene i vassdraget og erfarte skader og ulemper som følge av reguleringen, og gi en vurdering av inntakne krav.

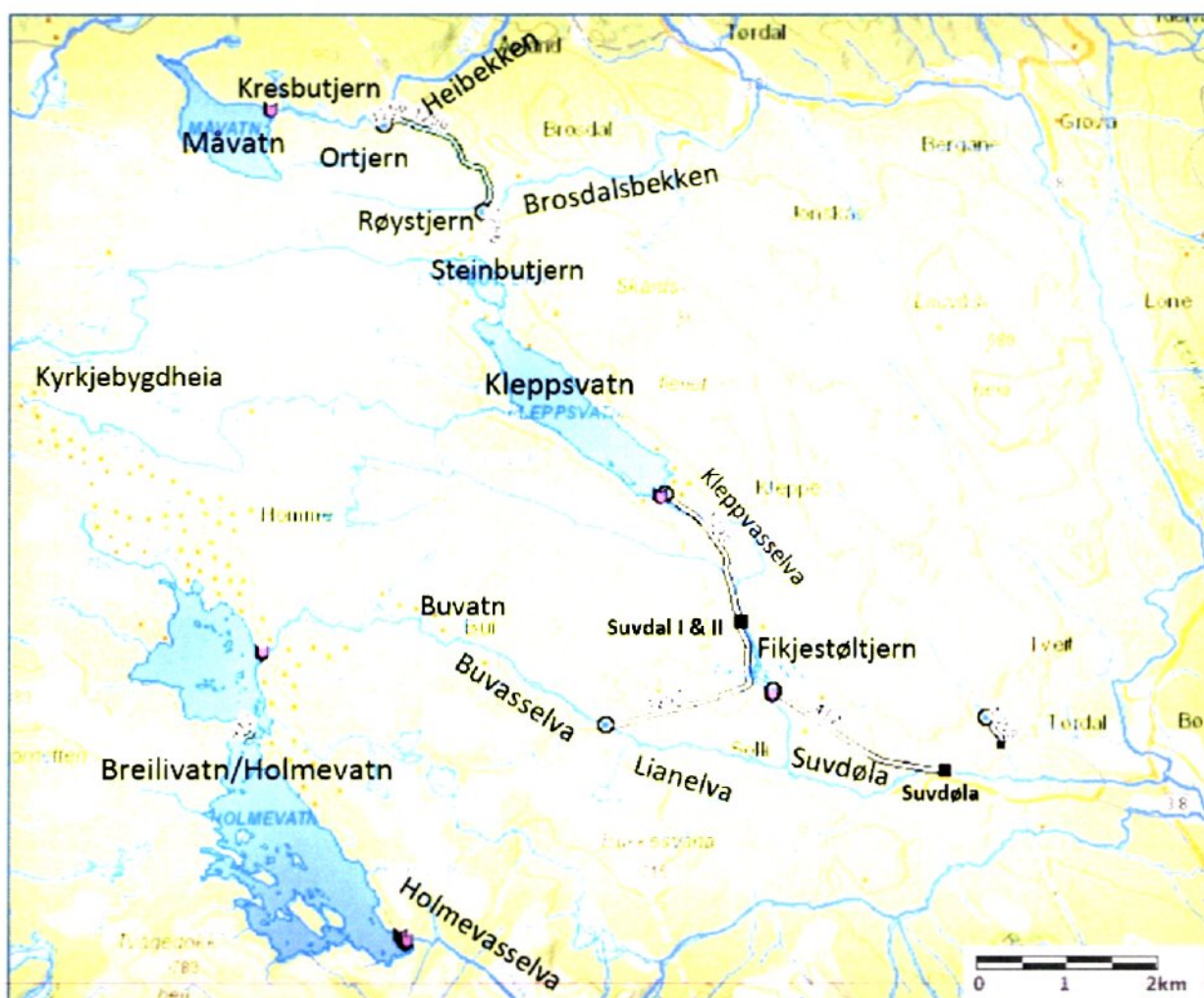
Om området, eksisterende vannkraftanlegg og konsesjonsrettslig status

Suvdøla er et sidevassdrag i øvre del av Kragerøvassdraget. Fra Kykjebgdheia i Nissedal kommune renner Suvdøla over i Drangedal kommune. Vassdraget renner videre fra Kleppsvatn, via Fikjestøltjern og ned til utløpet i Loneelva ved Bø i Tørdal. Breilivatn har utløp til Buvasselva, som lengre ned kalles Lianelva, før den renner ut i Suvdøla ca. 900 m nedstrøms Fikjestøltjern (fig.1).

Flere vann er overført til Suvdøla. I nord er Måvatn, Kresbutjern og Ortjern overført fra Heibekken til Steinbutjern, oppstrøms Kleppsvatn. I sør er Holmevatn overført til Breilivatn, slik at dette nå utgjør ett magasin. Buvasselva/Lianelva er overført til Suvdal kraftstasjon og Fikjestøltjern via et inntak ved ca. kote 525. De største magasinene i vassdraget er Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn. Reguleringene i Suvdøla utnyttes i Suvdøla kraftverk og Suvdal I & II, med en total produksjon på 39 GWh/år (tabell 1).

Nedbørsfeltet til Suvdøla er ca. 68 km². Av dette er om lag 13 km² overførte felt fra Holmevatn og Måvatn. Det uregulerte restfeltet ved utløpet av Suvdøla utgjør ca. 11,5 km². Tilsiget til Suvdøla er karakterisert av tydelig vårflom, høy vannføring på høsten, og lite nedbør noen måneder om sommeren og om vinteren. De fleste berørte elvene har sterkt redusert vannføring hele året.

Suvdøla har brukerinteresser i form av friluftsliv og fiske. Det ligger hyttefelt i tilknytning til de største magasinene. Området benyttes til friluftsliv hele året, blant annet fotturer, fritidsfiske, skiturer, bærplukking og båtferdsel. Langs nedre del av Suvdøla er det mindre brukerinteresser, men området benyttes i noen grad av lokalbefolkningen i Tørdal.

Figur 1. Kart over Suvdølavassdraget med magasiner og vannkraftanlegg. Elva Suvdøla renner fra Kleppsvatn via Fikjestøltjern og Suvdøla kraftverk til utløpet i Bø.

Tabell 1. Kraftverk og magasiner i Suvdølavassdraget

Kraftverk	Inntak	Utløp	Produksjon (GWh/år)	Installert effekt (MW)
Suvdøla	432	182	29	4,6
Nye Suvdøla*	432	83	46	9,3
Suvdal I	538	432	5	1,5

Suvdal II	525	432	5	1,35
Magasin	LRV	HRV	Reguleringshøyde (m)	Volum (mill. m3)
Kleppsvatn	525,5	538,0	12,5	11,0
Breili- /Holmevatn	670,5	673,5	3,0	10,0
Måvatn	658,5	664,0	5,5	3,5
Buvatn	633,0	635,5	2,5	**
Steinbutjern	556,0	558,5	2,5	**
Fikjestøltjern	422,0	432,0	10,0	0,3

* Nye Suvdøla har fått konsesjon, men er ikke satt i drift

**Periodevis økt gjennomstrømming, men blir ikke regulert

Konsesjoner i Suvdøla

Drangedal e-verk KF er konsesjonær i Suvdøla. Selskapet eies 100 % av Drangedal kommune. Drangedal e-verk eier og drifter Suvdøla og Suvdal kraftverk med tilhørende vannveier, dammer og reguleringsanlegg. Drangedal e-verk KF har følgende reguleringskonsesjoner i Suvdøla:

- Kpr.reg.res. 18.1.1957: Regulering av Kleppsvatn m.fl. vann. Konsesjonen ble gitt på ubegrenset tid. Det fremgår av planene at konsesjonen omfatter bygging av Suvdøla kraftverk med inntak i Fikjestøltjern. Fikjestøldammen, som ble bygget samtidig med kraftverket, er ikke nevnt i konsesjonen.
- Kgl.res 18.8.1961: Regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget. Via et inntak i Heibekken overføres vannet til Suvdøla via rør og kanal til Røystjern, og derfra via inntak og tunell til Steinbutjern. Konsesjonen ble gitt på ubegrenset tid og gjelder første del av byggetrinn 2 for Suvdølavassdraget.
- Kgl. res 1.2.1963: Regulering og overføring av Holmevatn og Lianelva. Konsesjon til resten av byggetrinn 2, som ble omsøkt i 1960. Tillatelsen er gitt på ubegrenset tid, og innebærer overføring av Holmevatn til Breilivatn, som dermed utgjør ett oppdemmet magasin, og regulering av Buvatn. I tillegg overføring av Lianelva fra inntaket i Buvasselva til Fikjestøltjern, for å øke tilsiget til inntaket til Suvdøla kraftverk. Byggetrinn 2 ga dermed en produksjonsøkning Suvdøla i kraftverk. Konsesjonen ble fornyet ved kgl. res 27.11.1970, slik at det kunne begjæres skjønnet for å ordne opp i grunneierforhold.
- Industridepartementets brev 18.04.1966: Planendring. Reguleringer i konsesjonen av 18.01.1957, bortsett fra Kleppsvatn og Steinbutjern, bortfalt. Regulering av Kleppsvatn, Måvatn, Holmevatn, Breilivatn og Buvatn ble redusert. Kresbutjern fikk permanent oppdemming 1,5 meter, og Ortjern skulle ikke reguleres, men overføres til Måvatn. Et nytt manøvreringsreglement med planendringene erstatter de tidligere manøvreringsreglementene. Reglementet har ingen bestemmelser om minstevannføring eller magasinrestriksjoner.
- Industridepartementets tillatelse 24.10.1966. Ytterligere planendring. Departementet tillot at Buvatn ikke lenger reguleres, og tas ut av manøvreringsreglementet.

Nedlegging av dam

Ifølge revisjonsdokumentet reguleres verken Buvatn og Steinbutjern. NVE godkjente riving av dam Steinbutjern i brev til Drangedal e-verk 23.4.2002, forutsatt at det berørte området skulle tilbakeføres mest mulig til naturtilstanden.

Konsesjonsfrie anlegg

Kraftverkene Suvdal I og II ligger i samme kraftstasjon i nordenden av Fikjestøltjern. Suvdal I har inntak i Kleppsvatn, og Suvdal II utnytter vannet som overføres fra inntaket i Buvasselva (Lianelva). Kraftverkene produserer til sammen ca. 10 GWh/år. NVE vedtok 12.2.2002 at utbyggingen av Suvdal I og II er konsesjonsfri. Tiltaket innebar en ombygging av inntaket i Buvasselva, hvor dammen ble hevet.

Nye Suvdøla kraftverk

Drangedal e-verk fikk 15.9.2017 konsesjon fra NVE til å bygge Nye Suvdøla kraftverk. Med det nye kraftverket øker kraftproduksjonen i Suvdølavassdraget med 17 GWh/år. Etter planen skal dagens Suvdøla kraftverk ved kote 182 rives, og erstattes av Nye Suvdøla kraftverk som skal etableres nederst i vassdraget ved kote 83. Rørgaten fra Fikjestøldammen skal rustes opp og forlenges (nedgravd) til det nye kraftverket. Elvestrekningen mellom inntak og nytt kraftverk blir 5100 m hvorav 2400 m er ny utbygningsstrekning. NVE har ikke pålagt minstevannføring i konsesjonen, men har i bakgrunn for vedtak vist til at NVE vil vurdere minstevannføring i Suvdøla i revisjonssaken.

Revisjonsdokumentet

Fra kapittel 8 i revisjonsdokumentet gjengir vi Drangedal e-verk sin beskrivelse av erfarte skader og ulemper av utbyggingen:

«8 Erfarte skadar og ulemper på grunn av reguleringa

Skadar og ulemper som følgje av reguleringa er i hovudsak avgrensa til reguleringsmagasina. Reguleringa av Holmevatn og Breilivatn er relativt beskjeden, bare 3 m. Men fordi vatna i utgangspunktet er grunne, blir det ved LRV ein del tørrlagte areal. Arealet ved fullt magasin i Kleppsvatn er ca 1,25 km² men betydeleg mindre ved lågaste vasstand (LRV). Om sommaren held ein normalt ein relativt høg vasstand i Kleppsvatn (mellom 2 og 4 m under HRV). Det kan likevel i periodar vera tungvint å få båtar ut på vatnet. I Kleppsvatn kan det ved låg vasstand vera vanskeleg å kome med båt inn i nordenden av vatnet. Meiningane om tørrlagde elvestrekningar er delte. Redusert vassføring kan gi gode vilkår for bading (Buvasselva).

Vassdragsregulering kan gjera skade for fisk ved at tilgangen til gyteområde blir redusert og ved at senking av vasstanden i sjøve innsjøane reduserer produksjonsarealet for større fisk. Den prosentvise reduksjonen i vassdekt areal ved nedtapping har vist seg som ein god indikator for skade på fiskebestandane¹⁶. Reguleringa av Kleppsvatn har gitt eit habitat som ikkje er fordelaktig for tryta. Det blir også stadfest gjennom det tynningsfiskeprosjektet som Drangedal E-verk finansierer. Resultata frå 2015 tyder på at utfiskinga har gitt betre vilkår

for nye årsklassar av tryte og større variasjon i størrelse. Auren synes også å ha fått det betre på grunn av tynningsfisket. Kvaliteten skal vera akseptabel og det har også blitt eit visst innslag av større fisk sidan tynningsfiskeprosjektet tok til i 2012 er det ikkje sett ut fisk i vatnet. Det synes likevel å vera rekruttering, anten ved gyting på innløpsbekkar under HRV og/eller ved at fisk slepper seg ned ovantil¹⁷.

Kleppsvatn, Måvatn og Holmvatn/Breilivatn har frå 1996 vore kalka, etter at pH i Kleppsvatn midt på 1970-talet var heilt nede i 4,6 og i 1983 4,4.¹⁸ Den lange perioden utan fisk gav mindre interesse for vatna.»

16 Hesthagen, T., Helleland, I.P., Sandlund, O.T., Ugedal, O. 2012. Naturindeks for Norge – metodikk for fastsettelse av skader på allopatriske aurebestander grunnet vassdragsregulering og introduksjon av fremmede arter. NINA rapport 852.

17 Lars Tormodsgard, Naturpartner, mars 2016

18 Data frå Vannmiljø, <http://vannmiljo.klif.no/>

Fra kapittel 10 i revisjonsdokumentet gjengir vi Drangedal e-verk sin vurdering av kravene som er fremmet i saken. E-verket har kommentert kravene, og andre aktuelle tiltak, sortert under relevante poster i vilkår etter vassdragsreguleringsloven; naturforvaltning, ferdsel, terskler og manøvreringsreglement.

«10 Vurdering av eksisterande vilkår og innkomne krav

(...)

Naturforvaltningstiltak (§ 8):

- *Utsetting av fisk vil bli utført i samsvar med pålegg gitt av Fylkesmannen/Miljødirektoratet*
- *Biologiske undersøkingar vil bli utført i samsvar med pålegg gitt av Fylkesmannen/Miljødirektoratet*
- *Gitter for å redusere tap/rømming av fisk til Kjempåsvatn er installert. Rutine for tilsyn og vedlikehald er etablert.*
- *Nye kompenserande tiltak for friluftslivet vil bli gjennomført ved at det vil bli støypt ei nedkjøring både til Breilivatn og Holmvatn slik at ein kan kome til med tilhengar og sette ut båt, også ved låg vasstand.*
- *Ansaret for å legge til rette for handikappa fiskarar bør ligge hos hytteforeiningane, med delfinansiering frå statlege og fylkeskommunale tilskotsordningar der også Drangedal Everk kan bidra økonomisk.*
- *E-verket vil ta på seg å gjennomføre tiltak i Kleppsvatn for å sikre at ikkje båtar blir øydelagde mot skarpe steinar på båt plassar ved dammen.*
- *Vegen på Kyrkjebygdheia inn til Breilivatn og Holmevatn er bygd etter at kraftstasjonen blei sett i drift, delvis som del av erstatningsoppgjæret. Vegen er open mot betaling av bompengar.*
- *Vegen frå Kleppe til Kleppsvatn blir halden ved like av Drangedal E-verk og er open for ålmenta.*

- *Vegen langs Buvasselva er stengt for ålmann ferdsl av grunneigar. Drangedal E-verk held vegen ved like etter sitt behov for inspeksjon og vedlikehald av inntaket til Suvdal kraftstasjon.*
- *Drangedal E-verk yter eit årleg beløp på kr 25 000 som tilskot til løypelaget på Kyrkjebygdheia. Det er eit friviljug tilskot som blir gitt som kompensasjon for vanskar med å passere dei regulerte vatna om vinteren på grunn av usikker is. Tilskotet skal regulerast etter konsumprisindeksen.*
- *Drangedal E-verk syter også for at brua over kanalen mellom Holmvatn og Breilivatn blir sikra med gjerde på kantane og at brua blir gjort breiare for køyring med løypemaskin.*
- *Drangedal E-verk vil reinske kanalen mellom Måvatn og Røystjenn, fjerne flytetorver og gjera kantane slakare for å redusere risiko for folk og dyr. Gangbruer over kanalen vil bli bygd etter behov.*

Tersklar m.v. (§ 12):

- *Det er i samband med bygging av Suvdal kraftstasjon gjort avtale med grunneigarane om tersklar i Kleppsvassbekken. Grunneigarane tek på seg ansvaret for prosjektering, bygging og vedlikehald. Drangedal E-verk finansierer dette tiltaket. Tiltaket er utført i 2013.*

Manøvreringsreglement (§ 14):

Kleppsvatn

- *HRV kote 538, LRV kote 525,5 (som før, ikkje tema for revisjonssaka).*
- *Tilslig etter 15.5. skal prioriterast til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtingsdammen kote 532 fram til 15.9.*

Måvatn

- *Inga endring (som nå).*

Breilivatn/Holmvatn

- *Inga endring (som nå). Holmevatn/Breilivatn og Kleppsvatn er dei to viktigaste delane av reguleringa av Suvdølavassdraget og restriksjonar på bruken av begge magasinane vil kunne gå utover evna til å levere den krafta det er behov for. Holmevatn/Breilivatn har ei relativt lita regulering. Ein vil vurdere å reinske kanalen mellom dei to vatna for på den måten å kunne utnytte reguleringa betre. Suvdøla blir fyrst og fremst regulert for produksjon av vinterkraft, og ein har derfor prøvd å unngå noko vidare nedtapping om sommaren.*

Minstevassføring

- *Inga minstevassføring i Holmvasselva. Holmvasselva er ei sideelv til Lindalselva. Det nedbørsfeltet som er regulert med Holmvatn er ca. 6 km². Restfeltet før samløp med Lindalselva er 2 – 3 km². Turløypa kryssar elva like ved utløpet frå Holmvatn.*

Området verkar elles lite besøkt, og det manglar naturlege opphaldsstader for fisk på strekningen.

- *Inga minstevassføring i Heielva/Brosdalsbekken.*
- *Inga minstevassføring i Suvdøla mellom Fikjestødemma og Nye Suvdøla kraftstasjon. Mykje av bekken er lite synleg og attraktiv for friluftslivet. Det er heller ikkje påvist andre kvalitetar i området.*
- *Minstevassføring i Kleppevasselva er etablert ved utbygging av Suvdal kraftstasjon i 2004 og er 10 l/s frå 15.3. til 1.6. og frå 1.9 til 15.11. Frå 1. 6. til 1.9. er minstevassføringa 20 l/s.*
- *Minstevassføring Buvasselva (Lianelva) blir bestemt til 20 l/s frå 15. 5. til 15. 9. Det vil gje noko betre utskifting av vatn i elva, som er relativt godt tilgjengeleg og noko attraktiv for bading. Mykje av elva er relativt brei og med rullestein i botnen, noko som reduserer verknaden av små vasslepp.»*

Behandlingsprosess

Revisjonssaken behandles etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring med frist 19.5.2017. Høringen har vært kunngjort i lokal dagspresse, og revisjonsdokumentet har ligget ute til offentlig gjennomsyn. NVE mottok 5 høringsuttalelser. Uttalelsene har vært forelagt konsesjonæren for kommentarer. Etter høringsperioden arrangerte NVE en befaring i området.

Høringsuttalelser

Høringsuttalelsene er tilgjengelige i sin helhet på sakens nettside via www.nve.no/konsesjoner/. Her følger en oppsummering av høringsuttalelsene:

Fylkesmannen i Telemark (19.5.2017/201005087 -25) skriver at mange av vannforekomstene er sterkt modifiserte (SMVF), og skal med bakgrunn i vannforskriften minst oppnå godt økologisk potensial (GØP). Denne tilstanden vil i mange tilfeller kreve en viss vannføring (elver og bekker). Kravene i vannforskriften og den godkjente vannforvaltningsplanen, og tilstanden godt økologisk potensiale (GØP) må vurderes for vannforekomstene som inngår i reguleringene av Suvdøla-vassdraget.

Telemark fylkeskommune (23.5.2017/201005087-26): I godkjent vannforvaltningsplan er flere vannforekomsters miljømål endret til et lavere nivå enn GØP, som er ambisjonen i lokal tiltaksanalyse. Vannforskriftens hovedmål om bærekraftig vannforvaltning og muligheter for miljøforbedringer må vurderes i et helhetsperspektiv ved revisjonsbehandlingen. Vilkår knyttet til Nye Suvdøla kraftverk bør sees i sammenheng med revisjonen.

Det foreligger ikke tilfredsstillende kunnskap om kulturhistorisk aktivitet rundt vannene. Fylkeskommunen anbefaler arkeologiske registreringer ved reguleringssonen langs regulerte vann, der opprinnelig konsesjon ble gitt før 1960. Arkeologiske undersøkelser vil kunne gi kunnskap om bruk av utmarksressurser og jernproduksjon i jernalder og middelalder, samt steinalderbosettinger.

Statens vegvesen (3.4.2017/201005087 -20) ber om at endringer i vassdraget ikke får konsekvenser for FV 38.

Siri Elsa Arnesen (19.5.2017/201005087 -22) ønsker minstevannføring i Suvdølavassdraget. Vannføring vil gi mye til naturen og de menneskene som nyter den. Hun skriver også at en eventuell økonomisk konsekvens vil være minimal ved minstevannføring, og at verdien av vann i elva er høy.

Bjørn Sollid (19.5.2017/201005087-23) ber om minstevannføring både i Suvdøla nedstrøms Fikjestøl og i Buvasselva. Det har nå kommet fast bosetting på Sollid gård, og de vil ha tilbake så mye vann som mulig. Vannet betyr mye for de som bor på Sollid, blant annet er tilgangen på vann viktig i forbindelse med dyrehold på gården.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

Drangedal e-verk kommenterte høringsuttalelsene i brev av 13.6.2017.

Etter e-verkets syn vil minstevannføring på strekningen mellom Fikjestøldammen og samløp med Buvasselva ha begrenset effekt fordi elva er bred og steinete. Elva nedstrøms Fikjestøl har dessuten liten allmenn interesse. E-verket understreker at Sollid gård tidligere har fått økonomisk kompensasjon for bortfall av vann forbi gården, men tilbyr å bidra til etablering av borehull dersom det blir behov for vann til dyrehold på Sollid. Ifølge e-verket er Buvasselva mer tilgjengelig for friluftsliv og bading. Minstevannføring i Buvasselva vil også gi bedre utskiftning av vann videre nedover i Suvdøla.

E-verket viser til at den regionale vannforvaltningsplanen som omfatter Suvdøla er godkjent av Klima og miljødepartementet med en rekke endringer. Krav om magasinrestriksjoner og minstevannføring er avvist, og vannforekomstene har fått mindre strenge miljømål. Kravene om magasinrestriksjoner og minstevannføring, utover det e-verket har foreslått, vil få konsekvenser for produksjonen av regulerbar kraft. Suvdøla står for en stor del av den lokale kraftforsyningen, og leverer betydelig vinterregulert kraft. I dag er produksjonen i vassdraget ca. 40 GWh/år og forbruket i Drangedal kommune er 60 GWh/år.

Konsesjonen fra 1957 ga tillatelse til å regulere flere vann, men av disse er det kun Kleppsvatn som reguleres i dag. Kleppsvatn er i liten grad påvirket av erosjon. E-verket har ingen innvendinger mot at fylkeskommunen gjennomfører arkeologiske undersøkelser, men ber om at kostnader avklares på forhånd. De minner om at eventuell nedtapping av magasin i forbindelser med undersøkelser vil ha negative konsekvenser for allmenheten.

Til vegvesenets uttalelse kommenterer e-verket at Fv. 3 som går forbi utløpet av Suvdøla ikke blir negativt påvirket av noen av de foreslåtte tiltakene.

Befaring

NVE gjennomførte befaring av Suvdølavassdraget 27.6.2017 i forbindelse med revisjonssaken. I tillegg til NVE og Drangedal e-verk deltok også Fylkesmannen i Telemark, Faun Naturforvaltning, samt representanter for grunneiere ved Sollid, Kleppe og Sylvtjønn hyttevev.

Uttalelser etter befaringen

NVE mottok tre uttalelser fra grunneiere ved Suvdøla etter befaringen.

Grunneier på Kleppe 52/3 Trond Øyvind Åmås skriver i epost 28.6.2017 at dagens minstevannføring i Kleppvasselva på 10 l/s vår og høst og 20 l/s om sommeren er tilfredsstillende. Åmås mener forholdene for fisk er gode og at tersklene i elva fungerer. Åmås eier veien opp til Kleppsvatn og har avtale med e-verket om vedlikehold. Han ønsker ikke å stenge veien med bom.

Grunneier Bjørn Sollid skriver i epost til NVE 15.8.2017 at han er uenig i kommentarene fra Drangedal e-verk til høringsuttalelsene. Han mener argumentet om at hans eiendom i sin tid fikk erstatning for tapt vann ikke er relevant, og at det viktigste er å forbedre miljøet i elva. Sollid understreker at selv om minstevannføring på strekningen fra Fikjestøl til samløp Buvasselva ifølge e-verket får liten positiv effekt, vil det bidra til økt vannføring også videre ned til utløpet av Suvdøla. Han mener det har blitt flott med minstevannføring i Kleppvasselva, og ønsker det samme også nedstrøms Fikjestøl, både for landskapet og biologisk mangfold.

Thomas Lia sendte en uttalelse til NVE på vegne av grunneiere nedenfor dagens Suvdøla kraftverk 3.10.2017. Uttalelsen ble opprinnelig sendt til NVE i forbindelse med konsesjonssøknaden for Nye Suvdøla kraftverk, og ble sendt inn på nytt til revisjonssaken i Suvdøla. Grunneierne bemerker at det kun blir restvannføring igjen i nedre del av Suvdøla, og at det allerede er et problem at elva er fylt opp med steinmasser. De ønsker derfor at elva renskes opp og at konsesjonæren bygger og vedlikeholder terskler på den nye utbyggningsstrekningen. Etter grunneiernes oppfatning vil terskler kompensere fullt ut for bortfallet av vann i elva, og skriver at: *«Grunneierne mener at restvannet vil bli tatt vare på i trappesteg nedover elva, og etter vårt skjønn bør restvannet være tilstrekkelig for gode levevilkår i elva langs den berørte traseen dersom elva rehabiliteres og bygges i terskler. Eksempler på slike terskler finnes mange steder i landet, for eksempel i Månaelva fra Rjukan ned til Tinnsjøen, eller i Neavassdraget i Sør-Trøndelag.»*

NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Revisjonsdokumentet

Revisjonsdokumentet beskriver forholdene i vassdraget. Kravene som har kommet inn er oppsummert og kommentert. Det hydrologiske grunnlaget er basert på nye målinger. Etter NVEs vurdering inneholder revisjonsdokumentet tilstrekkelig informasjon ut fra sakens størrelse og kompleksitet, og oppfyller kravene som fremgår av OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår av 25.5.2012.

NVE-rapport 49/2013

NVE-rapport 49/2013 («revisjonsrapporten») er en nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering av hvilke vannkraftkonsesjoner som bør revideres først. I rapporten er fisk og øvrig naturmangfold i Suvdøla vurdert å ha liten verdi, mens friluftsliv har middels verdi. Vannkraftutbyggingen er vurdert å ha middels påvirkning på fisk og landskap/friluftsliv, og liten påvirkning på øvrig naturmangfold. Suvdølavassdraget er i denne rapporten plassert i kategori 2.1, som er «ikke prioritet». Det er ikke skissert noen aktuelle tiltak i rapporten.

Vannforvaltningsplan

I vannforvaltningsplanen for Vest-Viken for planperioden 2016-2021, som ble godkjent av Klima- og miljødepartementet 4.7.2016, er det ikke satt miljømål for noen berørte vannforekomster i Suvdøla som vil kunne medføre tap av kraftproduksjon, dvs. slipp av minstevannføring eller magasinrestriksjoner. I planen er det heller ikke nevnt tiltak i Suvdøla som kan pålegges av vannkraftsektoren og som ikke medfører krafttap.

Berørte vannforekomster i Suvdøla med vannforekomstnummer og tilstand (DØP/MØP/GØP/GØT = dårlig/moderat/godt økologisk potensial/tilstand), hentet fra vann-nett.no:

- Kleppsvatn. 017-1245-L. MØP.
- Holmvatn. 017-1243-L. MØP.
- Breilivatn. 017-1244-L. MØP.
- Fikjestøl. 017-14765-L. MØP
- Måvatn. 017-1254-L. MØP.
- Steinbutjenn. 017-1246-1-L. GØT
- Kresbuløken – Røystjern, kanal. 017-86-R. GØT.
- Suvdøla oppstr. Fikjestøl. 017-36-R. MØP.
- Suvdøla nedstr. Fikjestøl. 017-26-R. DØP.
- Suvdøla nedstr. Suvdøla Kr.stj. 017-27-R. GØP.
- Buvasselva. 017-97-R. MØP.
- Lianelva. 017-25-R. DØP
- Heibekken nedre. 017-22-R. DØP
- Holmvasselva. 017-45-R. MØP.
- Lindasselva. 017-46-R. MØP.

Alle vannforekomstene på listen, unntatt Steinbutjern og kanal til Røystjern, er klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Vannforekomstene er påvirket av vassdragsregulering og/eller sur nedbør (vann-nett.no).

Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Foruten dokumentene omtalt ovenfor, er kunnskapsgrunnlaget i saken basert på høringsuttalelser, befaring, og NVEs kunnskap og erfaring. NVE mener kunnskapsgrunnlaget oppfyller de krav lovgivningen stiller til slike saker.

NVEs vurdering av innkomne krav

Magasinrestriksjoner

Kleppsvatn hytteforening har spilt inn krav om høyere sommervannstand i Kleppsvatn, og foreslått at vannstanden skal være minimum 2,5 meter under HRV om sommeren. Andre kravstillere har bedt om at sommervannstanden i Kleppsvatn holdes over nivå med gammel fløtningsdam, dvs. kote 532 som er 6 meter under HRV. Ifølge kravstillerne medfører sommervannstand i Kleppsvatn store tørrlagte arealer. Dette gir problemer med adkomst til vannet

med båt, og er ødeleggende for landskapsopplevelsen. I tillegg påvirkes fiskebestandene i magasinet av nedtapping.

I Breilivatn/Holmevatn ønsker Breili vel, med støtte fra flere grunneiere, at nedtappingen av magasinet begrenses til en meter under HRV fra 15. mai til 15. oktober. Også dette kravet er begrunnet med ulemper ved tørrlagte arealer rundt vannet om sommeren.

Drangedal e-verk går imot kravene om sommervannstand på 1 m under HRV i Breilivatn/Holmevatn og 2,5 m under HRV i Kleppsvatn. Grunnen er at restriksjoner på bruken i begge magasinene kan gå ut over den lokale kraftforsyningen. I stedet foreslår e-verket at tilsig i perioden 15.5. -15.9 skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532. Kote 532 er 6 meter under HRV og 6,5 meter over LRV. E-verket erkjenner at reguleringene medfører ulemper ved magasinene, og at det blir en del tørrlagt areal ved nedtapping ettersom magasinene er grunne. Suvdølavassdraget er primært regulert for vinterproduksjon, og e-verket forsøker derfor å holde vannstand høyest mulig i sommermånedene. Ifølge e-verket ligger vannstanden i Kleppsvatn vanligvis 2-4 m under HRV om sommeren, og Breilivatn/Holmevatn har kun en beskjeden regulering på 3 meter. På befaringen opplyste e-verket at de har holdt sommervannstanden i magasinene så høy som mulig de siste årene, og at det er lenge siden det har vært store nedtappinger om sommeren.

Reguleringene i Suvdøla antas å påvirke reproduksjon av fisk i vannene. Gode fiskebestander kan likevel opprettholdes med tiltak som kalking, utsetting av fisk og tynningsfiske, slik undersøkelser i Suvdøla de siste årene har vist (NaturPartner rapport 4-2016 – Biologiske undersøkelser i 4 kalkede vann i Telemark 2015). I Kleppsvatn har det ikke vært satt ut fisk siden 2012, og det antas at ørret gyter i reguleringssonen, eller får tilført individer ovenfra.

I det norske kraftsystemet er vannkraftverk med magasiner og reguleringsevne viktige, og NVE legger vekt på konsekvensene av ulike miljøtiltak for reguleringsevne i kraftsystemet. Strengere vilkår og mindre fleksibilitet i vannkraftkonsesjonene vil alltid kunne svekke forsyningsikkerheten og evnen til flomhåndtering. For å sikre at det er tilfredsstillende leveringskvalitet i kraftsystemet, og balanse mellom forbruk og produksjon, er det viktig at det er rom for en viss fleksibilitet i kraftproduksjonen. NVE forventer at verdien av regulerbarhet i produksjonsapparatet vil øke etterhvert som mer uregulerbar kraft (vind- og småkraftverk) bygges ut i Norge og i det europeiske kraftsystemet.

NVE registrerer at de største magasinene i Suvdøla er verdifulle som arena for friluftsliv, fiske og rekreasjon. Samtidig er regulering av Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn avgjørende for at Suvdøla kraftverk kan produsere kraft om vinteren. Kravene om minimumsvannstand i magasinene om sommeren kan medføre produksjonstap og lavere utnyttelse av magasinene. Regulanten vil ikke kunne tappe magasinene like langt ned, for å sikre at fyllingskravet nås i tørre år. Foruten redusert regulerbarhet og produksjon, kan fyllingskrav gi økt flomtap og mindre mulighet til å dempe tilsigstopper. NVE anbefaler derfor ikke å innfri kravene om sommervannstand i Kleppsvatn (2,5 m under HRV) og Breilivatn/Holmevatn (1 m under HRV).

Et krav om at tilsiget en gitt periode skal prioriteres til magasinutfylling har langt mindre konsekvenser for regulerbarheten og kraftproduksjonen. Å prioritere tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn til kote 532 i sommermånedene medfører ikke nevneverdige endringer fra dagens

manøvreringspraksis. Ifølge revisjonsdokumentet har vannstanden i Kleppsvatn vært på kote 532 i midten av mai de fleste år siden 2003. En slik bestemmelse vil likevel forplikte e-verket til å unngå store nedtappinger av Kleppsvatn i sommermånedene, og på den måten unngå store ulemper for friluftsliv og båtliv ved vannet. NVE anbefaler derfor at det tas inn en bestemmelse i manøvreringsreglementet om at tilsiget til Kleppsvatn i perioden 15.5. - 15.9. skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til kote 532.

Ifølge fyllingskurver for Breilivatn/Holmevatn i perioden 2007-2013 ligger vannstanden vanligvis opp mot 1 meter under HRV fra begynnelsen av juni. NVE legger til grunn at e-verket etterstreber å holde en høy sommervannstand i magasinet, og NVE anbefaler ikke endringer i manøvreringsreglementet for Breilivatn/Holmevatn.

Vannstanden i Måvatn har ikke vært et tema i revisjonssaken, og NVE anbefaler ikke endringer i manøvreringsreglementet for Måvatn.

Minstevannføring

Det har kommet inn krav om minstevannføring på flere ulike strekninger i Suvdølavassdraget. Kleppsvatn hytteforening ber om at minstevannføringen i Kleppsvasselva, mellom Kleppsvatn og Fikjestøl, økes til 40 l/s. Grunneier B. Sollid foreslår minstevannføring fra Fikjestøldammen og i Buvasselva. Gautefall Turlag ønsker også minstevannføring i Buvasselva, og J. Tveit har spilt inn krav om minstevannføring i Holmevasselva. Det er ikke spesifisert størrelse på minstevannføring i alle kravene. Ønske om bedre landskapskvaliteter og biologisk mangfold er den gjennomgående begrunnelsen bak kravene. Både Fylkesmannen og fylkeskommunen mener minstevannføring må vurderes i sammenheng med utbyggingen av Nye Suvdøla kraftverk. E-verket foreslår i revisjonsdokumentet å slippe minstevannføring i Suvdøla på 20 l/s i sommermånedene fra 15.5 – 15.9, fra inntaket i Buvasselva. Krav om minstevannføring i andre berørte elver avvises, og e-verket advarer mot å pålegge et manøvreringsreglement som går utover den lokale kraftforsyningen og vinterregulert kraft.

Suvdøla

Lianelva og Suvdøla renner sammen ca. 1,3 km nedstrøms inntaket i Buvasselva, og 900 m nedstrøms Fikjestøldammen. Minstevannføring i Suvdøla kan derfor slippes fra inntaket i Buvasselva eller fra Fikjestøldammen. Det er svært lite vann både nedenfor Fikjestøldammen og i Lianelva, men elvene mottar noe resttilsig før samløpet. Under vårfloppen, og enkelte dager med mye nedbør blir det overløp ved inntaket i Buvasselva.

Minstevannføring fra inntaket i Buvasselva vil påvirke produksjonen i Suvdal I og i Suvdøla kraftverk, mens minstevannføring fra Fikjestøldammen vil kun påvirke produksjonen i Suvdøla kraftverk. NVE har beregnet produksjonstap ved ulike mulige minstevannføringer (Tabell 2).

Tabell 2. Produksjonstap ved ulike minstevannføringer, sluppet fra Buvasselva eller Fikjestøldammen.

Minstevannføring l/s		Produksjonstap GWh/år	
Sommer	Vinter	Fra Buvasselva	Fra Fikjestøl
20	0	0,22	0,18
50	0	0,56	0,44
100	0	1,11	0,88

20	20	0,64	0,51
50	50	1,61	1,27
100	100	3,21	2,55

I beregningene er det lagt til grunn at Nye Suvdøla kraftverk er realisert. Minstevannføringer fra 20 l/s om sommeren til 100 l/s hele året medfører produksjonstap på 0,18 - 3,21 GWh pr år. Forskjellen i produksjonstap ved minstevannføring fra Buvassselva eller Fikjestøldammen er relativt liten. Etter NVEs vurdering er produksjonstap opptil 3,21 GWh/år beskjedent, tatt i betraktning at Drangedal E-verk øker den årlige produksjonen i vassdraget med 17 GWh med Nye Suvdøla kraftverk. Produksjonstap er derfor ikke avgjørende alene i vurderingen av minstevannføring i Suvdøla.

Når Suvdøla kraftverk erstattes av Nye Suvdøla kraftverk, blir produksjonsvannet fraført på elvestrekningen mellom kote 182 og kote 83. Restvannføringen like oppstrøms det nye kraftverket vil være ca. 380 l/s. I konsesjonen er det ikke vilkår om minstevannføring på utbygningsstrekningen, og NVE har tidligere vist til revisjonssaken for vurdering av temaet (KSK-notat 83/2017 Bakgrunn for vedtak, Nye Suvdøla kraftverk). Ifølge fagrapport fra Faun naturforvaltning (rapport 030-2012- rev.2016) er det registrert en bekkekløft (c-verdi) på utbygningsstrekningen som blir indirekte berørt ved redusert vannføring og et mindre fuktig miljø. Det er registrert 4 rødlistede arter i influensområdet. Det finnes bekkørret i nedre del av Suvdøla, men det antas ikke å være forekomster av langtvandrende fisk. Ørret, fossekall og andre vanntilknyttede organismer blir negativt påvirket av redusert vannføring, og det blir økt fare for at elva bunnfryser. Faun-rapporten anbefaler en minstevannføring i nedre del av Suvdøla på 100 l/s og minimum 50 l/s i tiden når kraftverket står om sommeren. Fylkesmannen og flere grunneiere støtter Faun-rapportens anbefaling om minstevannføring på utbygningsstrekningen. Grunneier Thomas Lia mener det ikke trengs minstevannføring i Suvdøla dersom det etableres terskler i elveløpet.

NVE mener at minstevannføringen som anbefales av Faun-rapporten vil være fordelaktig med tanke på å opprettholde livsgrunnlag for akvatiske organismer i den nedre delen av vassdraget. Det vil også bidra til fuktighet som bekkekløftlokaliteten er avhengig av, og redusere virkningene av utbyggingen på landskapet. Minstevannføring må imidlertid sees i sammenheng med vannstand i magasinene. Minstevannføring gjennom hele året kan utgjøre en betydelig del av tilsigs- og magasinvolumet (tabell 3). I tørre år må vi derfor ta høyde for at minstevannføring kan forsinke oppfyllingen av magasinene om våren.

De laveste minstevannføringene som er foreslått utgjør en liten del av totalt tilsig og magasin kapasitet, men begrensningen på magasinutfylling øker med størrelsen og varighet på minstevannføringen. Fikjestøltjern får vann fra både Breilivatn/Holmevatn og Kleppsvatn i tillegg til lokalt tilsig. Minstevannføring fra Fikjestøldammen utgjør derfor en relativt liten del av magasinvolumet. Minstevannføring fra Buvassselva kan i større grad påvirke magasinutfyllingen, men bare i Breilivatn/Holmevatn.

Tabell 3. Ulike minstevannføringer og tapt produksjonsvolum som andel av det totale magasinvolumet og andel av midlere årstilsig.

Minstevannføring		Tapt prod. volum/ tot. mag.vol.		Tapt prod. volum/ Midl.	
Sommer	Vinter	Fra Buvasselva	Fra Fikjestøl	Fra Buvasselva	Fra
20	0	2 %	1 %	1 %	0 %
50	0	5 %	2 %	2 %	1 %
100	0	11 %	4 %	4 %	1 %
20	20	6 %	3 %	2 %	1 %
50	50	16 %	6 %	5 %	2 %
100	100	31 %	13 %	11 %	4 %

Minstevannføring av størrelsen som Faun-rapporten anbefaler kan føre til at det blir vanskeligere å fylle opp magasinene om sommeren, særlig i tørre år. Som det fremgår av tabell 2 og 3 vil minstevannføring hele året ha større påvirkning på magasinutfyllingen og kraftproduksjonen enn minstevannføring kun om sommeren. Hensynet til vannføring i elvene må derfor veies opp mot sommervannstand i magasinene. NVE legger vekt på at de allmenne interessene synes å være knyttet til landskap og friluftsliv, og særlig ved magasinene og de øvre delene av vassdraget. En relativt lav minstevannføring som begrenses til sommermånedene er etter NVEs syn hensiktsmessig for å bedre tilstanden i elvene noe, uten å påvirke vannstanden i magasinene.

Det er uenighet mellom e-verket og grunneier Bjørn Sollid om det bør slippes minstevannføring fra Fikjestøldammen. Grunneieren mener vannet vil gjøre stor nytte på strekningen mellom Fikjestøltjern og samløp med Buvasselva. E-verket mener derimot at elven nedstrøms Fikjestøldammen er utilgjengelig og har liten verdi for allmennheten, i tillegg til at minstevannføring får liten effekt i et steinete elveløp. E-verket argumenterer i revisjonsdokumentet for at minstevannføring bør slippes fra inntaket i Buvasselva, hvor det vil gi bedre forhold for friluftsliv og bading. Grunneier Sollid trekker frem at det har flyttet flere fastboende til Sollid gård som vil ha glede og nytte av vann i elva forbi gården. Han viser også til hvor fint det har blitt i Kleppsvasselva med litt minstevannføring i kombinasjon med terskler og kulper.

NVE ser at minstevannføring vil kunne bedre både landskapet og den økologiske tilstanden i flere av elvestrekningene i vassdraget, inkludert Suvdøla nedstrøms Fikjestøltjern. Dersom det kun skal slippes en liten minstevannføring er det imidlertid viktig at den slippes der den i størst mulig grad kommer allmennheten til gode, og bidrar til bedre vassdragsmiljø. Basert på kravene og innspillene til saken, og NVEs befaring, er NVEs oppfatning at Buvasselva har større betydning for landskaps- og friluftsinnteresser enn Suvdøla nedenfor Fikjestøltjern (fig. 2). Buvasselva har enkelte partier med utpregede landskapskvaliteter og naturlige badeplasser som kan bli mer attraktive med noe høyere vannføring om sommeren (fig. 3). Behov for vann i forbindelse med dyrehold på Sollid gård er etter NVEs vurdering et privatrettslig anliggende som eventuelt må løses mellom konsesjonæren og grunneieren.

Etter en samlet vurdering anbefaler NVE minstevannføring på 20 l/s i sommermånedene fra inntaket i Buvasselva, tråd med Drangedal e-verk sitt forslag. Det vil forbedre Buvasselva som friluftsområde, og øke utskiftning av vann i Buvasselva og videre ned i Suvdøla sammen med

resttilsigt. Samtidig får ikke minstevannføringen nevneverdige konsekvenser for magasinutfyllingen om sommeren, og den medfører et neglisjerbart krafttap. NVE har lagt vekt på at friluftinteressene er størst i de øvre delene av vassdraget og rundt magasinene.

Figur 2. Suvdøla nedstrøms Fikjestøl. Bildet til venstre viser elven like nedstrøms Fikjestøldammen, og bildet til høyre er tatt ved Sollid (Foto: NVE)

Figur 3. Område i nedre del av Buvasselva med svaberg og mulige badeplasser (Foto: NVE).

Kleppvasselva

Kleppvasselva er den øverste delen av Suvdøla mellom Kleppsvatn og Fikjestøltjern.

Minstevannføringen fra Kleppsvatn er i dag 10 l/s i periodene 15.3 - 31.5 og 1.9 - 15.11, og 20 l/s i perioden 1.6 - 31.8. Minstevannføringen i Kleppvasselva er ikke pålagt i konsesjonsvilkårene.

E-verket har samarbeidet med grunneiere på Kleppe om å bygge terskler i Kleppvasselva. Begge parter gir uttrykk for at dagens minstevannføring fungerer godt, og at tersklene er vellykkede. Ifølge grunneier benyttes elvestrekningen nå aktivt til fiske og friluftsliv.

NVE har ikke mottatt innspill fra andre høringsparter om at minstevannføringen bør økes på denne strekningen. Etter NVEs oppfatning bidrar dagens minstevannføring, sammen med andre tiltak i elva, til å bevare elva som landskapselement og leveområde for fisk. NVE anbefaler derfor at dagens minstevannføring tas inn i manøvreringsreglementet. Dette innebærer at konsesjonæren må installere måleinstrument for å kunne dokumentere minstevannføringen.

Holmevasselva

Holmevasselva er den opprinnelige utløpselva fra Holmevatn, og er tørrlagt ved utløpet etter at Holmevatn ble demmet opp og overført til Buvasselva. Det går en turvei over elva like ved utløpet fra Holmevatn, men området virker for øvrig lite besøkt, ifølge e-verkets beskrivelse i revisjonsdokumentet. E-verket mener også at strekningen mangler naturlige oppholdssteder for fisk.

NVE har ikke mottatt andre uttalelser om minstevannføring i Holmevasselva. Minstevannføring fra Holmevatn må vurderes opp mot eventuell minstevannføring i Buvasselva og Suvdøla. Mottatte krav og høringsinnspill tilsier at det er begrensede interesser knyttet til Holmevasselva sammenlignet med Suvdøla. NVE anbefaler derfor ikke minstevannføring i Holmevasselva.

Terskler og biotopiltak

Grunneier Thomas Lia har på vegne av flere grunneiere spilt inn ønske om at det etableres terskler i nedre deler av Suvdøla i forbindelse med utbygging av Nye Suvdøla kraftverk. Grunneierne bemerker at det kun blir restvannføring igjen i nedre del av Suvdøla, men at terskler i elveløpet vil kompensere for redusert vannføring ved at restvannet vil bli tatt vare på i trappeteg nedover elva. NVE har tidligere vist til at vi kan vurdere behovet for terskler i forbindelse med revisjonssaken hvor NVE tar stilling til vannføring i Suvdøla (KSK- notat 83/2017).

Kulper som holder et vannspeil i elva kan bidra til høyere overlevelse for fisk og akvatiske organismer ved svært lave vannføringer. Kulper og terskler vil også gi et bedre landskapsbilde når vannføringen reduseres. I medhold av vilkårene til konsesjonen til Nye Suvdøla kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner og opprensninger mv. der hvor inngrepene medfører store endringer i vannføring. NVEs miljøtilsyn vil vurdere behovet for slike tiltak når Nye Suvdøla kraftverk er bygget og satt i drift.

Ferdsl og friluftsliv

Tilrettelegging for båter og fiske ved magasinene

Det har kommet krav om at eksisterende steinmasser ved båt plasser i Kleppsvatn skiftes ut med mykere masser. Det hevdes at det er vanskelig å bruke båt på Kleppsvatn ved lav vannstand, og sprengsteinen er ugunstig med båtene. Breili vel har fremmet krav om bedre forhold for utsetting og opptrekk av båt ved Breilivatn og Holmevatn. Velet ønsker også rist for å hindre at fisk

rømmer ut av magasinet. Bjørn Reime ønsker tilrettelagte fiskeplasser for handicappede fiskere ved Breilivatn, begrunnet med at det er mange eldre og uføre på hyttene på Kyrkjebygdheia.

Ifølge revisjonsdokumentet vil Drangedal e-verk følge opp flere krav om tilrettelegging for friluftsliv ved magasinene. E-verket vil gjennomføre tiltak for å sikre at båter ikke blir ødelagte på båt plasser ved Kleppsvatn. Ved Breilivatn og Holmevatn vil e-verket støpe nedkjøringer for båt slik at det blir enklere å sette ut og ta opp båter. E-verket har installert gitter for å hindre rømming av fisk, og fører tilsyn med gitteret. Tilrettelegging for handicappede fiskere er etter e-verkets syn hytteforeningenes ansvar, men e-verket kan bidra økonomisk gjennom tilskuddsordninger. Videre skriver e-verket at de vil følge pålegg fra Fylkesmannen/Miljødirektoratet om fisketiltak i medhold av naturforvaltningsvilkåret i nye standardvilkår.

NVE registrerer at e-verket allerede imøtekommer flere av kravene som gjelder tilrettelegging for brukere ved Kleppsvatn og Breilivatn/Holmevatn. I forbindelse med revisjonen vil det innføres standard naturforvaltningsvilkår, som også omfatter friluftsliv. Standardvilkårene gir Miljødirektoratet hjemmel til å gi pålegg om kompensierende tiltak og tilrettelegging for å ta vare på bruks- og opplevelsesverdier som berøres av regulering. Et eventuelt pålegg vil først kunne gis etter en konkret kost/nytte-vurdering av hjemmelshaver basert på planer fra tiltakshaver.

Økonomisk tilskudd til Kyrkjebygdheia løypelag

Grendemøte i Nissedal, samt et gruppe privatpersoner, har fremmet krav om økonomisk bidrag fra Drangedal e-verk til Kyrkjebygdheia løypelag. Løypelaget opparbeider og drifter langrennsløyper og turstier ved Kyrkjebygdheia i Nissedal. Virksomheten baserer seg på frivillige bidrag fra hytteeiere, lokalbefolkning, grunneiere, næringsliv og andre.

E-verket skal ifølge revisjonsdokumentet gi et årlig bidrag på 25 000 kr til løypelaget. *Bidraget er ment som et frivillig tilskudd som kompensasjon for vansker med å passere de regulerte vannene om vinteren. Tilskuddet skal reguleres etter konsumprisindeksen.*

NVE vil presisere at økonomiske krav normalt ikke kan pålegges som en del av vilkårsrevisjonen. NVE tar til etterretning at e-verket foreslår tilskuddet som en frivilling ordning, og vi anbefaler ikke at bidrag til løypelaget pålegges i nye konsesjonsvilkår.

Vedlikehold av veier og veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia

Det er i dag åpen vei fra Bø i Tørdal opp langs Suvdøla forbi Suvdøla kraftverk og Fikjestøltjern og videre til Kleppsvatn. Det går også en vei opp til inntaket i Buvasselva. Denne veien er stengt med bom av grunneier. Det er ikke veiforbindelse fra Tørdal til Breilivatn/Holmevatn, men magasinet er tilgjengelig via vei fra Kyrkjebygdheia i Nissedal som er åpen mot betaling av bompenger. Grendemøtet i Tørdal har bedt om at veiene vedlikeholdes, og minner om at e-verket har vedlikeholdsansvar for veiene de har bygget. Breili Vel ønsker at veien fra Tørdal langs Suvdøla og Buvasselva forlenges til Kyrkjebygdheia.

E-verket skriver i revisjonsdokumentet at de vedlikeholder veien fra Kleppe til Kleppsvatn. Utgifter til vedlikeholdet er fordelt etter tidligere skjønnsbestemmelser. Veien langs Buvasselva er stengt av grunneier, og vedlikeholdes av e-verket etter eget behov. Forøvrig vil e-verket sørge for at broen over kanalen mellom Holmevatn og Breilivatn er sikret med gjerde og er kjørbart for løypemaskin. Gangbroer over kanalen fra Måvatn blir bygget etter behov.

NVE bemerker at ifølge post 10 i konsesjonsvilkårene skal veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger kunne benyttes av allmenheten, med mindre departementet vedtar noe annet. Ansvar for vedlikehold av veiene i Suvdøla synes å være avklart gjennom tidligere avtaler med grunneierne. NVE kan ikke se at en ny veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebgdheia er direkte knyttet til skader og ulemper som er forårsaket av utbyggingen. Vi mener derfor at bygging av ny veiforbindelse ikke kan pålegges som et avbøtende tiltak i konsesjonsvilkårene.

Kulturminneundersøkelser

Telemark fylkeskommune skriver i sin høringsuttalelse at det ikke er utført arkeologiske registreringer i forbindelse med at konsesjonene i Suvdøla ble gitt. Det finnes likevel noen kjente kulturminner fra steinalder og jernalder/middelalder, som er funnet i tilknytning til regulerte vann i Suvdøla. Funnene i Suvdølavassdraget indikerer hva man kan forvente å finne bevart i området. Fylkeskommunen mener at arkeologiske undersøkelser vil kunne tilføre ny kunnskap om bruken av området, og samtidig fremskaffe viktig referansemateriale for resten av regionen. De legger til at det er viktig å gjennomføre registreringer før eventuelle kulturminner går tapt som følge av erosjon og slitasje.

E-verket bemerker at det kun er Kleppsvatn som er regulert av vannene som inngikk i konsesjonen fra før 1960. Reguleringen av Steinbutjern er lagt ned, og Buvatn reguleres heller ikke i dag. De øvrige reguleringene i konsesjonen ble aldri realisert og bortfalt med planendringen 18.4.1966. Ifølge e-verket er det lite erosjon i Kleppsvatn. For øvrig har ikke e-verket noen innvendinger mot arkeologiske undersøkelser ved magasinet, men ber om at kostnader avklares på forhånd. Eventuell nedtapping av magasinet vil være negativt for allmenheten.

NVE viser til det nye standardvilkåret om automatisk fredete kulturminner, herunder krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift). Vassdrag med opprinnelig konsesjonstidspunkt før 1960, uten vilkår om kulturminner, faller inn under ordningen med sektoravgift til kulturminnevern jf. «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av Miljøverndepartementet 08.6.2010. Konsesjonene for regulering av Måvatn mv. gitt 18.8.1961, og regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn gitt 1.2.1963, har vilkår om kulturminner. Derfor omfatter ikke ordningen om sektoravgift noen av disse konsesjonene. Reguleringskonsesjonen for Kleppsvatn mv., gitt 18.1.1957, er tidsbegrenset og har ikke vilkår om kulturminner. Denne konsesjonen faller derfor inn under ordningen om sektoravgift, jf. punkt 2 i retningslinjene.

Av reguleringene i konsesjonen fra 1957 har de fleste bortfalt med planendringen i 1966, og reguleringen av Steinbutjern ble lagt ned med NVEs godkjennelse i 2002. NVE anbefaler derfor at Drangedal e-verk pålegges å betale sektoravgift kun for reguleringen av Kleppsvatn.

Sektoravgiften beregnes til 7000,- kr. per GWh magasinkapasitet. Beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen.

Andre krav

Nedtapping av Breilivatn/Holmevatn for å grave ned drikkevannsledning

En etablering av drikkevannsledning i Breilivatn/Holmevatn bør avtales mellom regulanten og kommunen eller hytteforeningene direkte. NVE kan gi e-verket midlertidig tillatelse etter vannressursloven til å fravike manøvreringsreglementet ved nødvendige tiltak i magasinet. Vi vurderer derfor ikke nedtapping av Breilivatn/Holmevatn i forbindelse med etablering av drikkevannsledning som en del av denne revisjonssaken.

Oppsummering

På basis av krav fra Kleppsvatn hytteforening og Bjørn Sollid åpnet NVE sak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Suvdølavassdraget. Kravene angår bl.a. magasinrestriksjoner, minstevannføring, og tilrettelegging for båt og friluftsliv.

Regulerbarhet i kraftsystemet er et viktig moment i NVEs vurdering av ulike miljøtiltak. Fleksibilitet i kraftproduksjonen er viktig både for å sikre leveringskvalitet til forbrukere, og for å håndtere flomsituasjoner. Det forventes at verdien av regulerbarhet vil øke, etter hvert som mer uregulerbar kraft bygges ut i Norge og i det europeiske kraftsystemet. Av hensyn til reguleringssevne og produksjon av vinterregulert kraft i Suvdøla, anbefaler ikke NVE vilkår om minimumsvannstand i magasinene om sommeren, slik det er fremmet krav om. Vi anbefaler i stedet en mindre streng restriksjon om at tilsiget skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til kote 532 i perioden 15.5 - 15.9.

Ut fra en samlet vurdering av størrelse på minstevannføring og egnet slippsted, anbefaler NVE minstevannføring fra inntaket i Buvasselva på 20 l/s i sommermånedene fra 15.5 - 15.9. Vi anbefaler også at dagens minstevannføring i Kleppvasselva vår, sommer og høst tas inn i konsesjonsvilkårene.

NVE vil anbefale at konsesjonæren pålegges å betale sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag for konsesjonen til regulering av Kleppsvatn av 1957, ettersom denne konsesjonen ble gitt uten vilkår om kulturminner.

NVE vil ikke anbefale at konsesjonæren pålegges å betale bidrag til løypelaget. E-verket har selv foreslått å gi et årlig tilskudd til løypelaget, og NVE mener ordningen kan være frivillig.

Moderne standard naturforvaltningsvilkår vil bli innført i alle revisjonssaker. Med hjemmel i foreslåtte konsesjonsvilkår kan det på et senere tidspunkt pålegges fiskeundersøkelser, tiltak mot utvandring av fisk, opparbeiding av terskler, og kompenserende tiltak for friluftsliv, hvis det skulle være behov for det.

NVE mener at det ikke faller inn under vilkårsrevisjonen å pålegge bygging av ny veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia. Vedlikehold av veier i Suvdøla synes avklart gjennom eksisterende avtaler. Vi vurderer heller ikke etableringa av drikkevannsledning i Breilivatn/Holmevatn som en del av denne revisjonssaken.

NVEs konklusjon

NVE anbefaler at det innføres nye standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven for konsesjonene til utbygging av Suvdølavassdraget. Vilråene vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. Vi anbefaler at standardvilkåret om sektoravgift til kulturminner skal gjelde for konsesjonen av 18.1.1957, som ble gitt uten vilkår om kulturminner. NVE anbefaler å ta inn følgende nye bestemmelser i manøvreringsreglementet:

- *Fra 15. mai til 15. september skal det slippes 20 l/s fra inntaket i Buvasselva.*
- *Fra 15.mars til 31. mai, og fra 1. september til 15. november skal det slippes 10 l/s fra Kleppsvatn. Fra 1. juni til 31. august skal det slippes 20 l/s fra Kleppsvatn.*
- *Fra 15. mai til 15. september skal tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532.*

Merknader til nye konsesjonsvilkår

NVE foreslår at gjeldende konsesjonsvilkår oppdateres i tråd med dagens standardvilkår. Dette betyr at ordlyden i mange av vilråene endres og suppleres, men også innføring av enkelte nye vilkår, og fjerning av vilkår som ikke lenger er relevante.

De tre reguleringskonsesjonene i Suvdøla har i dag tre separate vilrårssett. Vilråene for konsesjonene fra 1961 og 1963 er tilnærmet like, mens vilrårssettet fra 1957 er litt annerledes. NVE foreslår å erstatte gjeldende vilkår med to nye vilrårssett; ett for konsesjonen av 1957 og ett felles for konsesjonene av 1961 og 1963.

Vilrårsposter fra de gamle vilråene som foreslås fjernet i sin helhet er post 2 om hjemfall, da konsesjonen er gitt på ubegrenset tid. Postene 6 til 11 og 13 (6 til 10 og 12 i konsesjonene av 1961 og 1963) angår bruk av norske funksjonærer og arbeidere, bruk av norske varer til bygging og drift, forsikring i norsk selskap, arbeidernes lønn, husrom og legehjelp, og erstatning til vedkommende fattigkommune. Post 23/22 angår slipp av vann til tømmerfløting. Bestemmelsene anses ikke å være relevante i dag, og er ikke del av moderne standardvilkår.

Post 20/19 i gjeldende reglementer omhandler ytterligere reguleringer i vedkommende vassdrag. Dette vilrået er i dag overflødig, og er ikke en del av moderne standardvilkår. I tillegg foreslås å fjerne post 22/21 om andre fall- og brukseieres rett til å anvende det regulerte driftsvannet. Tilsvarende bestemmelse følger av vassdragsreguleringsloven § 25, og posten er derfor overflødig i vilråene.

Tabell 4 nedenfor viser en oversikt over de gamle vilrårspostene og sammenhengen med postene i det foreslåtte vilrårssettet.

Tabell 4. Oversikt over postene i gjeldende vilrårssett, og sammenhengen med postene i forslag til reviderte vilkår.

Krp.reg.res. 18.1.1957	1	2	3	4	5	6-11	1 2	13	14	15	16
---------------------------	---	---	---	---	---	------	--------	----	----	----	----

Kgl. res 18.8. 1961 og 1.2.1963	1	2	3	4	5	6-10	1 1	12	13	14	15
Nye vilkår	1	Ikke relevant	2	4	5	Ikke relevant	1 1	Ikke relevant	8	13	7

Krp.reg.res. 18.1.1957	17	18	19	20	21	22, 23	24	25	26	-
Kgl. res 18.8. 1961 og 1.2.1963	16	17	18	19	20	21, 22	23	24	25	-
Nye vilkår	18	14	15	Ikke relevant	3	Ikke relevant	6, 7, 9	20	21	6, 9, 10, 12, 16, 17, 19,

Post 1 Konesjonstid og revisjon

(tidligere post 1)

NVE foreslår å sette inn en bestemmelse om vilkårsrevisjon, med revisjonsintervall på 30 år, i tråd med vassdragsreguleringsloven § 8. Vi foreslår å fjerne bestemmelsen om begrenset konesjonstid angående eierskap til de utbygde fallene for andre enn staten eller norske kommuner, da det pr. i dag ikke er noen slike eiere. Videre vil dette reguleres i ervervskonesjonen som slike eventuelle eiere må søke om. Bestemmelsen anses dermed å være overflødig.

Post 2 Konesjonsavgifter

(tidligere post 3)

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon konesjonsavgiftene videreføres derfor uendret. Oppjustering av årlige konesjonsavgifter skjer etter de til enhver tid gjeldende regler.

I dette tilfellet er det tre konesjoner med ulike avgiftssatser. Konesjonsavgiftene vedtatt ved kgl. res. 18.1.1957 videreføres med kr 0,1 pr. nat.hk. til staten og kr 0,5 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 1,48 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 12,48 (pr. 1.1.2014).

For konesjonen gitt ved kgl.res. 18.8.1961 er tilsvarende satser kr 0,1 pr. nat.hk. til staten og kr 2,0 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 1,48 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 28,87 (pr. 01.01.2017).

For konesjonen gitt ved kgl.res. 1.2.1963 er tilsvarende satser kr 1,0 pr. nat.hk. til staten og kr 3,0 pr. nat.hk. til kommunen. Oppjusterte satser er henholdsvis til stat kr 10,73 (pr. 1.1.2013) og kommune kr 31,67 (pr. 1.1.2014).

I tråd med moderne standardvilkår foreslår vi å ta med en bestemmelse om at avgiftene skal avsettes til et kommunalt fond.

Post 3 Konesjonskraft

(tidligere post 21/20)

Teksten foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

Ifølge de gjeldende vilkårene for konsesjonene gitt 18.8.1961 og 1.2.1963 kan pålegget om konsesjonskraft tas opp til ny vurdering etter 30 år. NVE anbefaler at man innfører bestemmelse om 20 år i tråd med moderne standardvilkår. Det samme følger av vregl. § 22 og vannfallrettighetsloven § 19. For konsesjonen gitt 18.1.1957 foreslår NVE å beholde bestemmelsen (tidligere post 21 annet avsnitt) om at berørte kommuner 30 år etter at opprinnelig konsesjon ble gitt, og etter Kongens beslutning, kan få ytterligere konsesjonskraft til dekning av kommunenes behov.

De gjeldende vilkårene har ulike bestemmelser om hvordan pris på konsesjonskraft fastsettes. NVE foreslår å videreføre de gjeldende bestemmelsene om kraftpris.

NVE anbefaler å fjerne bestemmelsen om dagsmulkt på kr. 1,- for hver kW som uriktig ikke blir levert, se avsnitt 9 i vilkår av 18.8.1961. NVE ser ikke behovet for en slik bestemmelse, og viser til reaksjonshjemlene i de nye vilkårenes post 20. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

NVE anbefaler også å fjerne bestemmelsen om samarbeid med andre kraftverk av hensyn til den alminnelige kraftforsyning, se to siste avsnitt i vilkår av 18.8.1961. Dette hensynet ivaretas i dag av Statnett og NVE. Fjerning av bestemmelsen er også i tråd med moderne standardvilkår.

NVE vil i tillegg foreslå å beholde bestemmelsen om at oppsagt kraft ikke senere kan forlanges avgitt.

Post 4 Kontroll med betaling av avgift mv.

(tidligere post 4)

Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert.

Post 5 Byggefrister mv.

(tidligere post 5)

NVE foreslår at fristen for oppstart av byggearbeid utvides fra 2 til 5 år, og at fristen for fullføring etter søknad kan utvides med ytterligere 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 15.

Post 6 Konesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.

(tidligere post 24/23)

Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert. Begrensningen i konsesjonærens plikt knyttet til ulemper og utgifter foreslås fjernet fra bestemmelsen. Bestemmelsen om varsling av Landsforeningen for naturfredning ved ødeleggelse av dyre- og plantearter, naturforekomster

og steder med vitenskapelig eller historisk betydning foreslås fjernet da bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

Post 7 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

(tidligere post 16/15 og post 24/23)

Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn foreslås lagt til NVE, istedenfor til «vedkommende departement», i tråd med moderne standardvilkår. Vi foreslår å ta inn bestemmelser om kommunens rett til å uttale seg om anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om konsesjonærens plikt til opprydding, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og om at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten.

Post 8 Naturforvaltning

(tidligere post 14/13)

NVE foreslår å innføre moderne standardvilkår om naturforvaltning, med bestemmelser om at Miljødirektoratet kan pålegge konsesjonæren å gjennomføre tiltak av hensyn til fisk, plante- og dyreliv, og pålegge konsesjonæren å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser, å dekke utgifter til ekstra oppsyn i anleggstiden, og å dekke utgifter til kontroll og tilsyn etter denne posten.

Vi foreslår også en egen bestemmelse om å ta vare på og gjøre kompensierende tiltak for friluftsliv. Bestemmelsen er ny, og i tråd med moderne standardvilkår.

Post 9 Automatisk fredete kulturminner

(tidligere post 24/23)

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner. Krav om innbetaling av engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift) er tatt ut av det nye vilkåret for konsesjonene gitt i 1961 og 1963. Konsesjonen fra 1957 har ikke vilkår om kulturminner fra før, og omfattes derfor av ordningen med sektoravgift. NVE anbefaler at e-verket pålegges sektoravgift for magasinkapasiteten i Kleppsvatn, som er den eneste reguleringen med konsesjon fra 1957 som e-verket benytter i dag.

Post 10 Forurensning

Bestemmelsen er ny og i tråd med moderne standardvilkår.

Post 11 Veier, ferdsel mv.

(tidligere post 12/11)

Posten videreføres i hovedtrekk men med et mer moderne språk.

Post 12 Terskler mv.

Ny bestemmelse i tråd med moderne standardvilkår som gir hjemmel til pålegg om bygging av terskler og tiltak mot skred, erosjon mv.

På utbygningstrekingen til Nye Suvdøla kraftverk kan NVE, i medhold av konsesjonsvilkårene til Nye Suvdøla kraftverk, pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner og opprensninger. NVEs miljøtilsyn vil vurdere behovet for slike tiltak når Nye Suvdøla kraftverk er bygget og satt i drift.

Post 13 Rydding av reguleringssonen

(tidligere post 15/14)

Vi foreslår at bestemmelsen om rydding av reguleringssonen blir supplert og konkretisert, og at NVE gis myndighet til å gi pålegg etter bestemmelsen.

Post 14 Manøvreringsreglement

(tidligere post 18/17)

Gjeldende manøvreringsreglement, gitt ved planendring 18.04.1966 foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

Tidligere bestemmelse om at manøvreringen skal forestås av en norsk statsborger foreslås fjernet da den ikke lenger anses aktuell. Bestemmelsen om tvangsmulkt ved brudd på reglementet foreslås fjernet da slike reaksjonsbestemmelser samles i de nye vilkårenes post 20. Se egne kommentarer til manøvreringsreglementet nedenfor.

Post 15 Hydrologiske observasjoner

(tidligere post 19/18)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere bestemmelse. Men det foreslås at «anleggets eier» erstattes med «konsesjonæren» og at «departementet» erstattes med «NVE» i tråd med moderne standardvilkår. Videre foreslås at bestemmelser om merking av reguleringshøyder tas ut av vilkårene og beholdes i manøvreringsreglementet.

Tidligere bestemmelse om at kopier av konsesjonærens kart over anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling foreslås fjernet.

Post 16 Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking

Tidligere post 19/18/ har bestemmelse om merking av oppdemningshøyder, og samme bestemmelse står i tidligere manøvreringsreglement. Dette foreslås strøket i vilkårene, og står kun i forslag til revidert reglement, i tråd med dagens standardvilkår.

I nye post 16 foreslås en bestemmelse om registrering av minstevannføring, skilting og merking mer generelt, i tråd med moderne standardvilkår.

Post 17 Etterundersøkelser

Bestemmelsen er ny og foreslås inntatt i tråd med moderne standardvilkår.

Post 18 Militære foranstaltninger

(tidligere post 17/16)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere post 17/16 i gjeldende vilkårssett. Men det foreslås at «konsesjonæren» settes inn istedenfor «anleggets eier».

Post 19 Luftovermetning

Bestemmelsen er ny og foreslås inntatt i vilkårene.

Post 20 Kontroll og sanksjoner

(tidligere poster 18/17 og 24/25)

NVE foreslår å ta inn bestemmelser om mulighet for tilbaketrekning av konsesjon i tilfelle gjentatte eller fortsatte overtredelser av enkelte vilkårsposter, at NVE kan pålegge tvangsmulkt i tilfelle overtredelse av bestemmelser fastsatt i eller i medhold av lov eller i konsesjonsvilkår, eller at det kan ilegges overtredelsesgebyr, bøter eller fengselsstraff etter vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

Post 21 Tinglysing

(tidligere post 26/25)

Posten foreslås i hovedsak videreført, med modernisert språk.

Merknader til nytt manøvreringsreglement

NVE foreslår et manøvreringsreglement med moderne språk. Videre foreslås å fjerne tidligere post 5 om at manøvreringen foretas av en norsk statsborger.

Post 1

(tidligere post 1)

NVE foreslår at regulering av Steinbutjern tas ut av manøvreringsreglementet. Reguleringen av Steinbutjern er lagt ned, og dammen ble revet med tillatelse fra NVE i 2002. Buvatn ble formelt tatt ut av manøvreringsreglementet med Industridepartementets tillatelse 24.10.1966, og er derfor heller ikke med i det nye manøvreringsreglementet.

I gjeldende manøvreringsreglement er kotehøydene oppgitt i ulike lokale høydesystemer. NVE registrerer også at overføringen av Lianelva står oppgitt på kote 425, som er omtrent 100 m lavere enn der overføringsinntaket ligger. NVE kjenner ikke til bakgrunnen for dette avviket, men anser dagens inntak i Buvasselva som et godkjent tiltak.

NVE har henstilt til Drangedal e-verk å oppdatere alle kotehøydene i reglementet etter NN 2000. Samtidig har vi bedt e-verket om å oppgi korrigert kotehøyde og størrelse på overført nedbørsfelt for overføring av Lianelva (inntaket i Buvasselva), slik at dette samsvarer med det etablerte anlegget. Nye kotehøyder ettersendes OED, slik at nytt manøvreringsreglementet oppdateres før endelig fastsettelse.

Post 2

(tidligere post 3)

NVE anbefaler å ta inn nye bestemmelser om minstevannføring fra Buvasselve i sommermånedene, og minstevannføring i Kleppvasselve vår, sommer og høst. Videre anbefaler vi en ny bestemmelse om at tilsiget til Kleppsvatn skal prioriteres til å fylle opp magasinet til kote 532 i sommermånedene.

NVE vil her, som i vilkårssettet, anbefale å stryke bestemmelsen om slipping av vann av hensyn til fløtning, da bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

Bestemmelsen i tidligere post 3 om å ikke øke flomvannføringen videreføres i post 2. I tillegg anbefales å legge til en bestemmelse om at vannføringsendringer skal skje gradvis.

Post 3

(tidligere post 4)

Posten videreføres i hovedtrekk som tidligere.

Post 4

(tidligere poster 6 og 7)

Tidligere poster 6 og 7 om endringer i reglementet og mulig tvist om forståelse av reglement anbefales samlet i en post.

Øvrige merknader

Privatrettslige spørsmål

Privatrettslige spørsmål som angår de enkelte eiendommer eller rettigheter som ble berørt av reguleringen, ble løst ved tidligere inngåtte minnelige avtaler og offentlig skjønn. Eventuelle ytterligere spørsmål av privatrettslig art må løses direkte mellom konsesjonæren og de respektive grunneierne, via minnelige avtaler eller rettslig prosess. Dette gjelder eksempelvis krav om vann til dyrehold ved Sollid gård.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling.»

III. Høring av NVEs innstilling

Departementet sendte NVEs innstilling på høring til kommunen og fylkeskommunen. I brev fra Telemark fylkeskommune datert 10.9.18 heter det:

"Vi viser til vår tidligere uttale hvor det bl. a. påpekes at det med bakgrunn i den informasjonen vi i dag har om kulturminner i vassdragene som Suvdøla-reguleringen omfatter, ikke kan si at vi har et tilfredsstillende kunnskapskilde av den kulturhistoriske aktiviteten rundt vannene. Telemark fylkeskommunen mener at arkeologiske undersøkelser vil kunne tilføre ny kunnskap, og samtidig fremskaffe et viktig referansemateriale for resten av regionen. Dette

gjelder hovedsakelig kunnskap om bruk av utmarksressurser og jernproduksjon i jernalder og middelalder, og ny kunnskap om bruken av området i steinalder.

Vi viser også til anbefalingen fra NVE om at Drangedal e-verk pålegges å betale sektoravgift for reguleringen av Kleppsvatn. NVE anbefaler videre at sektoravgiften beregnes til 7000,- kr. per GWh magasinkapasitet. Beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravninger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen. Vi ber om at departementet følger opp anbefalingen fra NVE i vedtaket i saken., og innarbeider et vilkår om at Drangedal e-verk pålegges å betale sektoravgift for reguleringen av Kleppsvann."

Verken Drangedal eller Nissedal kommuner har kommet med merknader til saken.

IV. Departementets bemerkninger

1 Innledning og bakgrunn

Drangedal Everk KF er konsesjonær for Suvdølareguleringene og er et heleid kommunalt foretak av Drangedal kommune. Revisjonssaken gjelder konsesjoner gitt ved Kronprinsregentens res. 18.1.1957 om regulering av Kleppsvatn m.fl. vann i Suvdølavassdraget, kgl.res. 18.8.1961 om regulering av Måvatn, Kresbutjern og Ortjern samt overføring av Heibekken til Suvdølavassdraget, kgl.res. 1.2.1963 om regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn (fornytt ved kgl.res. 27.11.1970), samt Industridepartementets planendringer av 18.4.1966 og 24.10.1966 med endringer i de gitte konsesjonene og fastsettelse av nytt manøvreringsreglement i samsvar med de fastsatte endringer.

Etter en endring av vassdragsreguleringsloven i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), ble det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsbegrensede konsesjoner kunne revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Revisjonsadgangen følger av vassdragsreguleringsloven § 8 tredje ledd.. En revisjon kan blant annet benyttes til å sette nye eller oppdaterte vilkår for å bedre miljøet eller rette opp miljøskader som er oppstått som følge av reguleringen. Rammene for selve konsesjonen - reguleringshøyder og overføringer - kan ikke endres ved en revisjon. Det vil normalt være 30 år til neste revisjonsmulighet, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd første punktum.

Kravet om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringene i Suvdølavassdraget ble fremmet av Kleppsvatn hytteforening i brev av 27.12.2006 og grunneier Bjørn Sollid i brev av 27.12.2011. Kravene gjelder i hovedsak magasinrestriksjoner og minstevannføring på flere av de berørte elvestrekningene, samt tiltak av hensyn til friluftsliv og båter.

I forbindelse med revisjonsdokumentet har konsesjonæren samlet innspill fra lokale lag og foreninger. Drangedal kommune mener det må gjøres grundige kost/nytte-vurderinger av kravene om minstevannføring. Beregninger av eventuelle minstevannføringer viser betydelige tap av inntekter for det kommunalt eide everket og som derfor vil påvirke kommunens tjenestetilbud.

2 NVEs innstilling

NVE anbefaler at det for konsesjonene fastsettes nye standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven som vil gi myndighetene hjemmel til å pålegge relevante avbøtende tiltak. NVE anbefaler vilkår om sektoravgift til kulturminner for konsesjonen av 18.1.1957, da denne ble gitt uten vilkår om kulturminner. NVE anbefaler videre å pålegge enkelte minstevannføringslipp, og en mindre streng restriksjon om tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn.

3 Kunnskapsgrunnlaget

NVE vedtok 31.8.2012 å åpne revisjon av konsesjonsvilkår for Suvdøla reguleringene. Drangedal Everk utarbeidet et revisjonsdokument som ble sendt på høring med frist 19.5.2017. NVE viser til at revisjonsdokumentet beskriver forholdene i vassdraget og at det foreligger nye hydrologiske målinger. Etter NVEs vurdering inneholder dokumentet tilstrekkelig informasjon ut fra sakens størrelse og kompleksitet, og finner at kravene i medhold av OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår er oppfylt. NVE mottok 5 høringsuttalelser som ble forelagt konsesjonæren for kommentarer. NVE hadde befarings i området i juni 2017 og på befaringsen deltok også Fylkesmannen i Telemark, Faun Naturforvaltning, samt representanter for grunneiere og hytteveiet. NVEs innstilling til departementet er datert 21.6.2018.

I NVEs revisjonsrapport nr. 49/2013, er fisk og øvrig naturmangfold i Suvdøla vurdert å ha liten verdi, mens friluftsliv har middels verdi. Vassdraget er plassert i kategori 2.1, som "ikke prioritert", og ingen aktuelle tiltak er skissert i revisjonsrapporten. I godkjent vannforvaltningsplan for Vest-Viken for planperioden 2016-2021, er det ikke satt miljømål for noen berørte vannforekomster i Suvdøla som vil kunne medføre tap av kraftproduksjon, dvs. slipp av minstevannføring eller magasinrestriksjoner. Alle vannforekomstene i Suvdøla, med unntak av Steinbutjern og kanal til Røystjern, er klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) og er påvirket av vassdragsreguleringer og/eller sur nedbør.

Departementet finner at kunnskapsgrunnlaget her oppfyller de krav som stilles i slike saker. Departementet har ikke funnet det nødvendig med egen befarings i denne saken.

4 Departementets vurdering av innkomne krav

4.1 Magasinrestriksjoner

Kleppsvatn hytteforening ønsker høyere sommervannstand i Kleppsvatn og foreslår at vannstanden i sommerperioden skal være minimum 2,5 m under HRV. Andre høringsparter har bedt om at sommervannstanden holdes over nivået til gammel fløtningsdam, dvs. 6 m under HRV (kote 532). Sommervannstanden i Kleppsvatn i dag gir store tørrlagte arealer. Lav vannstand innebærer problemer med adkomst til vannet med båt, påvirker landskapsopplevelsen negativt og det uttrykkes bekymring for fiskebestanden i magasinet. *Breili vel*, med støtte fra flere grunneiere, ønsker sommervannstand i Breilivatn/Holmevatn med 1 m under HRV. Også dette er begrunnet med ulemper med tørrlagte arealer rundt vannet.

Drangedal Everk går imot kravene om sommervannstand. Det erkjennes at reguleringene medfører ulemper ved magasinene, men e-verket mener at restriksjoner på bruken i magasinene kan gå ut over den lokale kraftforsyningen. Konsesjonæren foreslår i stedet at tilsig i perioden 15.

mai – 15. september skal prioriteres til å fylle opp Kleppsvatn til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 532. Vannstanden i Kleppsvatn ligger normalt 2-4 m under HRV om sommeren. Det er et ønske også fra konsesjonærens side at vannstanden holdes høyest mulig i sommermånedene ettersom vassdraget primært er regulert for vinterproduksjon. Når det gjelder Breilivatn/Holmevatn har dette magasinet kun en regulering på 3 m.

NVE viser til at regulering av magasinene er avgjørende for at Suvdøla kraftverk kan produsere kraft om vinteren. Regulanten vil ikke kunne tappe så langt ned som ønskelig om vinteren dersom slike fyllingskrav som her skal nås i tørre år. Et krav om minimum sommervannstand kan derfor medføre lavere utnyttelse av magasinene og produksjonstap. Et fyllingskrav kan også gi økt flomtap og mindre mulighet til å dempe tilsigstopper. NVE anbefaler derfor at kravene om sommervannstand i disse magasinene ikke innfris. Et krav om å prioritere tilsiget til oppfylling av Kleppsvatn i sommermånedene medfører imidlertid ikke særlig endringer fra dagens manøvreringspraksis.

Departementet bemerker at reguleringsmagasinene i Suvdøla er viktige for friluftsliv og fiske. Vannkraft med magasiner og reguleringssevne er imidlertid av vesentlig betydning i det norske kraftsystemet, og strengere miljøvilkår og mindre fleksibilitet i reguleringsmulighetene vil på sikt kunne svekke både forsyningssikkerhet og evne til flomhåndtering. Verdien av regulerbar kraftproduksjon blir stadig viktigere ettersom vi får mer uregulerbar kraft i systemet. For i en viss grad å kunne imøtekomme de lokale friluftinteressene bør konsesjonæren likevel pålegges å unngå store nedtappinger av Kleppsvatn om sommeren. Departementet er derfor enig i at det tas inn en bestemmelse i manøvreringsreglementet om at tilsiget til Kleppsvatn skal prioriteres til å fylle opp magasinet til kote 532 i perioden medio mai til medio september. Det pålegges ikke endringer i manøvreringsreglementet for Breilivatn/Holmevatn, men departementet forutsetter at konsesjonæren fortsetter å etterstrebe en høy sommervannstand i magasinet.

Når det gjelder reguleringenens påvirkning av reproduksjon av fisk viser departementet til adgangen til å pålegge ulike avbøtende tiltak som kalking, utsetting av fisk og tynningsfiske, med hjemmel i nye standardvilkår, jf. vilkårene post 8 Naturforvaltning.

4.2 Minstevannføring

Det er kommet inn krav om minstevannføring på flere ulike strekninger i Suvdølavassdraget. I tillegg til minstevannføring i Kleppsvasselva, ønsker *Gautefall Turlag* også minstevannføring i Buvasselva og *J. Tveit* ønsker minstevannføring i Holmevasselva. Bedre landskapskvaliteter og biologisk mangfold er primært begrunnelsen bak kravene. Fylkesmannen og fylkeskommunen mener minstevannføring må vurderes i sammenheng med utbygging av Nye Suvdøla kraftverk. Konsesjon til denne kraftverket ble gitt 15.9.2017. E-verket foreslår å slippe minstevannføring i Suvdøla fra inntaket i Buvasselva i sommermånedene, mens krav i andre elver avvises fordi det går utover lokal kraftforsyning og produksjon av regulert vinterkraft.

Suvdøla

Om lag 1,3 km nedstrøms inntaket i Buvasselva og 900 m nedstrøms Fikjestøldammen, renner Lianelva og Suvdøla sammen, og minstevannføring i Suvdøla kan derfor slippes fra inntaket i Buvasselva eller fra Fikjestøldammen. Elvene har noe resttilsig før samløpet, men det er lite vann

på strekningene. Under vårflommen og på enkelte nedbørsrike dager blir det overløp ved inntaket i Buvasselva. Minstevannføring fra inntaket i Buvasselva vil påvirke produksjonen i både Suvdal I og i Suvdøla kraftverk, mens minstevannføring fra Fikjestøldammen kun vil påvirke Suvdøla kraftverk. Beregningene legger til grunn produksjon i Nye Suvdøla kraftverk. Forskjellen i produksjonstap mellom alternativene er liten. Drangedal E-verk vil øke sin årlige kraftproduksjon med 17 GWh med Nye Suvdøla kraftverk og produksjonstapet ved eventuelt minstevannføringslipp må vurderes i lys av dette.

Hensynet til vannføring må veies opp mot krav om sommervannstand i magasinene. Minstevannføring hele året vil også ha større påvirkning på magasininfylling og kraftproduksjon enn kun sommervannslipp. Grunneier Bjørn Sollid mener det bør slippes minstevannføring fra Fikjestøldammen. Han viser til økt bosetting på Sollid gård som vil ha glede av mer vann i elva forbi gården. Konesjonæren mener på sin side at elven nedstrøms Fikjestøldammen er utilgjengelig og at strekningen har liten verdi for allmennheten. Elveløpet er dessuten steinete slik at en minstevannføring vil få liten effekt. Konesjonæren mener minstevannføring heller bør slippes fra inntaket i Buvasselva hvor den vil gi positiv effekt for friluftsliv og bading.

NVE er opptatt av at minstevannføring slippes der den i størst mulig grad kommer allmennheten til gode. NVE vurderer det slik at Buvasselva har større betydning for landskaps- og friluftsjakter enn Suvdøla nedenfor Fikjestøltjern. NVE mener Buvasselva både har landskapskvaliteter og badeplasser som kan bli bedre og mer attraktive med noe høyere sommervannføring. I tråd med konsesjonærens forslag anbefaler NVE minstevannføring på 20 l/s i sommermånedene fra inntaket i Buvasselva. Minstevannføringen får ikke nevneverdig konsekvens for magasininfyllingen om sommeren og medfører lite krafttap. Departementet slutter seg til NVEs anbefaling.

Kleppvasselva og Holmevasselva

Kleppvasselva går mellom Kleppsvatn og Fikjestøltjern og er den øverste delen av Suvdølavassdraget. Det er ikke pålagt noen minstevannføring i konsesjonsvilkårene, men det slippes likevel 10 l/s fra 13. mars – 31. mai og fra 1. september - 15. november og 20 l/s i sommermånedene. Det er bygget terskler i Kleppvasselva og ifølge grunneier benyttes elvestrekningen nå aktivt til både fiske og friluftsliv. NVE anbefaler at dagens minstevannføring tas inn i manøvreringsreglementet, og at konsesjonæren da må installere måleinstrument for å kunne dokumentere minstevannføringen. Departementet bemerker at ingen høringsinstanser har bedt om høyere minstevannføring her, men at dagens vannføring og andre tiltak bevarer elva som både landskapselement og leveområde for fisk. Departementet slutter seg derfor til NVEs anbefaling.

Holmevasselva er den opprinnelige utløpselva fra Holmevatn. Denne er tørrlagt ved utløpet etter at Holmevatn ble demmet opp og overført til Buvasselva. Det antas å være begrensede friluftsjakter knyttet til Holmevasselva, og NVE anbefaler ikke minstevannføring her. Departementet bemerker at ingen andre høringsinstanser har fremmet krav her utover det innspillet som kom før utferdigelsen av revisjonsdokumentet. Departementet finner ikke grunnlag for å pålegge noe vannslipp i Holmevasselva.

4.3 Terskler og biotopiltak

Når nye Suvdøla kraftverk blir bygget blir produksjonsvannet fraført på denne utbyggingsstrekningen. Flere grunneiere har derfor spilt inn ønske om etablering av terskler i nedre deler av Suvdøla i forbindelse med utbygging av dette kraftverket. Kulper og terskler vil gi et bedre landskapsbilde når vannføringen reduseres, og et vannspeil kan også bidra til høyere overlevelse for fisk og andre akvatiske organismer. NVE kan pålegge konsesjonæren å bygge terskler, biotopjusterende tiltak m.m. i medhold av konsesjonsvilkårene for Nye Suvdøla kraftverk. Departementet er enig med NVE i at slike tiltak eventuelt pålegges i medhold av denne konsesjonen etter at kraftverket er satt i drift.

4.4 Ferdsel og friluftsliv

Det har kommet krav om at eksisterende steinmasser (sprengstein) ved båtplasser i Kleppsvatn skiftes ut med mykere masser. Ved lav vannstand er det vanskelig å bruke båt på vannet. Breili vel har fremmet krav om bedre båtforhold ved Breilivatn og Holmevatn. Det er også ønsket om en fiskerist, og tilrettelagte fiskeplasser for handicappede fiskere ved Breilivatn.

Drangedal E-verk vil følge opp flere krav om tilrettelegging for friluftsliv ved magasinene. Når det gjelder tilrettelegging for handicappede fiskere mener konsesjonæren at dette er hytteforeningenes ansvar, men at everket kan bidra med tilskudd.

Departementet bemerker at konsesjonæren allerede imøtekommer eller vil imøtekomme de fleste kravene når det gjelder båt- og friluftsliv. Det fastsettes også standard naturforvaltningsvilkår med hjemmel til å kunne gi pålegg - etter en kost-/nyttevurdering, av hensyn til friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen, jf. forslaget til konsesjonsvilkår post 8 IV.

Det er fremmet krav om økonomisk bidrag til Kyrkjebygdheia løypelag. Departementet bemerker at vilkår av økonomisk karakter normalt ikke skal fastsettes ved revisjoner, og er enig med NVE i at slikt bidrag ikke pålegges som vilkår i konsesjonen. Et tilskudd av denne art må fortsatt være en frivillig ordning fra konsesjonærens side.

Hovedregelen i vassdragsreguleringsloven er at veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal kunne benyttes av allmenheten dersom ikke departementet vedtar noe annet. Regelen fremgår av de reviderte konsesjonsvilkårene post 11. NVE viser til at ansvaret for vedlikehold av veiene i Suvdøla synes å være avklart gjennom tidligere avtale med grunneierne. Når det gjelder krav om ny veiforbindelse mellom Tørdal og Kyrkjebygdheia, er departementet enig med NVE i at dette ikke er et krav som direkte kan knyttes til skader og ulemper forårsaket av utbyggingen. Dette kan derfor ikke pålegges som et avbøtende tiltak ved revisjon av konsesjonsvilkårene.

4.5 Kulturminner

Konsesjoner for regulerte vassdrag med opprinnelig konsesjonstidspunkt før 1960 fikk ikke fastsatt vilkår om kulturminner, og disse faller derfor innenfor ordningen med sektoravgift til kulturminnevern. Retningslinjer for sektoravgiftsordningen ble fastsatt av det daværende Miljøverndepartementet i 2010 i samarbeid med Olje- og energidepartementet. Konsesjon for regulering av Kleppsvann m.fl. vann i Suvdølavassdraget fastsatt ved kronprinsregentens res. i

1957 har ikke vilkår om kulturminner, og omfattes dermed av ordningen. Det er imidlertid kun Kleppsvatn som nå faktisk er regulert av de vannene som inngikk i denne konsesjonen. Konsesjonæren skal derfor kun betale sektoravgift for reguleringen av Kleppsvatn. Reguleringen av Steinbutjern er lagt ned, og Buvatn reguleres heller ikke. Sektoravgiften beregnes til 7000,- kr. pr GWh magasinkapasitet (2006-kroner). Beløpet indeksjusteres på vanlig måte. NVE beregner og innkrever sektoravgiften.

Reguleringskonsesjonene av 1961 og 1963 har vilkår om kulturminner og faller ikke innunder sektoravgiftsordningen. NVE anbefaler felles revidert konsesjon for disse reguleringene, og at det fastsettes standardvilkår for Automatisk fredede kulturminner etter kulturminnelovens bestemmelser, jf. vilkårene post 9. Departementet bemerker at vilkåret bl.a. dreier seg om forhåndsundersøkelse, dvs. før anleggsstart. Dette er ikke relevant for en eksisterende regulering, og denne del av vilkårenes post 9 tilrås tatt ut. Vilkåret vil dermed inneholde påbud om at melding må sendes kulturminneforvaltningen dersom det viser seg at tiltaket kan være egnet til skade, ødelegge mv. automatisk fredede kulturminner.

Telemark fylkeskommune uttaler til NVE at det ikke er utført arkeologiske registreringer i forbindelse med at konsesjonene ble gitt selv om konsesjonene har slike vilkår. Fylkeskommunen mener det er viktig å gjennomføre registreringer før eventuelle kulturminner går tapt som følge av erosjon og slitasje. Departementet forutsetter at konsesjonæren i samarbeid med fylkeskommunen undersøker hvilke arkeologiske registreringer som eventuelt er utført/ikke utført i de berørte områdene for disse reguleringene. Departementet bemerker at konsesjonæren er forpliktet til å følge konsesjonsvilkårene og kulturminnelovgivningen for øvrig. Fagmyndigheten er her fylkeskommunen.

5 Departementets konklusjon

Departementet slutter seg til NVEs anbefaling om å innføre nye standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. Revisjonen medfører at en rekke vilkår tilrås oppdatert, og at enkelte andre tas ut. Departementet tilrår at revisjonen av Suvdølavassdraget fastsettes på de vilkår som følger vedlagt, jf. departementets merknader nedenfor.

V. Departementets merknader til konsesjonsvilkårene

6 Vilkårene for reguleringskonsesjonene

De tre reguleringskonsesjonene i Suvdøla har i dag separate vilkårssett. NVE foreslår to nye vilkårssett; ett for konsesjonen av 1957 for regulering av Suvdølavassdraget og ett felles for konsesjonene av 1961 og 1963 for regulering av Måvatn mv..

I tillegg til at utdaterte vilkår tilrås fjernet, tas også ut vilkår om slipp av vann til tømmerfløtning, som ikke lenger er aktuelt. Vilkaåret om ytterligere reguleringer i vedkommende vassdrag er heller ikke del av vilkår som lenger pålegges. Likeledes fjernes vilkaåret om andre fall- og brukseieres rett til å anvende det regulerede driftsvannet. Dette følger direkte av vassdragsreguleringsloven § 25 og vilkaåret anses derfor overflødig.

Konsesjonstid og revisjon, jf. vilkårene post 1

Bestemmelsen om begrenset konsesjonstid for andre enn staten eller norske kommuner, tas ut av gjeldende vilkår. Vilkår om hjemfall fjernes. Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter, jf. vilkårene post 2

Ved revisjon endres normalt ikke de økonomiske vilkår. Konsesjonsavgiftene videreføres derfor uendret. Oppjustering av årlige konsesjonsavgifter skjer uansett hvert femte år etter de til enhver tid gjeldende regler. Ordlyden i vilkåret er ellers endret og tilpasset gjeldende lovtekst. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret, og midlene skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Konsesjonskraft, jf. vilkårene post 3

I tråd med prinsippet om at de økonomiske vilkår normalt ikke endres ved revisjon, videreføres de gjeldende bestemmelsene om kraftpris. Likeledes beholdes bestemmelsen om at oppsagt kraft ikke senere kan forlanges avgitt.

For konsesjonen av 1957 foreslår NVE å beholde bestemmelsen om at berørte kommuner 30 år etter at opprinnelig konsesjon ble gitt, og etter Kongens beslutning, kan få ytterligere konsesjonskraft til dekning av kommunenes behov.

Konsesjonskraft som skal avgis til kommunene er inntil 10 %, jf. vregl. § 22 første ledd. Av tidligere tilsvarende bestemmelse i vregl. § 12 nr. 15 femte ledd fulgte det at størrelsen på bestemt konsesjonskraft for konsesjoner gitt på ubegrenset tid, kunne tas opp til fornyet vurdering etter 30 år. Ved en slik vurdering kunne det fastsettes en høyere prosentsats for avstått konsesjonskraft enn 10 % og 5 % (til staten), *«saavidt fornødent til at dekke deres eget behov eller til at forsyne deres indvaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri.»*, dvs. når det var nødvendig av hensyn til alminnelig forsyning. Dagens konsesjonsvilkår i reguleringskonsesjonen for Suvdølavassdraget er utformet i tråd med denne bestemmelsen.

Ved en lovendring i 1959 ble bestemmelsen om konsesjonskraft endret til å gjelde både tidsbegrensede og tidsubegrensede konsesjoner, og begrensningen av de spesielle forsyningsbehov ble fjernet. Ved en ny lovendring i forbindelse med vedtakelsen av energiloven i 1990, ble bestemmelsen igjen endret og erstattet med ordlyden: *"Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år"*. Samme ordlyd er videreført i dagens tilsvarende konsesjonskraftbestemmelse i vregl § 22 sjuende ledd. Det finnes med andre ord ikke lenger noen 30 års-regel i dagens lov, ei heller noen bestemmelse om mulighet til å fastsette høyere prosentsats enn inntil 10 prosent verken på konsesjonstidspunktet eller senere. Regelen om forhøyet prosentsats er benyttet i svært få tilfelle. Departementet ser ingen grunn til å videreføre den opprinnelige vilkårsteksten om 30 år, som heller ikke lenger har hjemmel i lov. Konsesjonsvilkåret tredje ledd som foreslått av NVE, tas derfor ut og kun dagens regel om konsesjonskraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år tas inn i det reviderte vilkåret, jf. siste ledd.

Teksten oppdateres ellers i tråd med ordlyden i moderne standardvilkår og gjeldende lovbestemmelser.

Byggefrister mv., jf. vilkårene post 5

Fristen for oppstart av byggearbeid utvides fra någjeldende 2 til 5 år og arbeidet må fullføres innen ytterligere 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 15. Begge frister kan forlenges av NVE.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., jf. vilkårene post 7

Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn er tillagt NVE. Det nye standardvilkåret erstatter tidligere poster.

Naturforvaltning, jf. vilkårene post 8

Det innføres moderne standardvilkår med hjemmel til å pålegge tiltak for naturforvaltning og friluftsliv.

Automatisk fredede kulturminner, jf. vilkårene post 9

Det vises til departementets merknader ovenfor i 4.5.

Manøvreringsreglement, jf. vilkårene post 14

Gjeldende manøvreringsreglement, fastsatt ved planendring 18.04.1966, oppdateres i tråd med moderne standardvilkår, jf. departementets merknader til reglementet nedenfor i punkt 6.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader og forslag til vilkår.

7 Departementets merknader til nytt manøvreringsreglement

Manøvreringsreglementet oppdateres språklig og utdaterte vilkår fjernes.

Regulering av Steinbutjern tas ut av reglementet. Reguleringen er lagt ned og dammen er revet. Likeledes er reguleringen av Buvatn tatt ut, jf. Industridepartementets tillatelse 24.10.1966.

I NVEs innstilling ble opplyst at konsesjonæren skal utføre nye høydemålinger for reguleringene, og at disse skulle ettersendes departementet. Departementet mottok følgende e-post fra NVE datert 13.2.2019:

"Forslag til manøvreringsreglement for Suvdøla med nye høydemålinger er vedlagt.

Drangedal e-verk har etter avtale ettersendt nye oppmålte høyder for reguleringene i Suvdøla, jf. epost 27.11.2018 og 4.2.2019. De nye kotehøydene er oppmålt ved damterskler i magasinene, med høydereferanse NN2000. I forslaget til oppdatert manøvreringsreglement har vi satt de nye høydene som HRV, og justert høyder for LRV og naturlig vannstand tilsvarende.

De nye målingene avviker i varierende grad fra høydene i gjeldende reglement:

- Kleppsvatn: + 3,9 m
- Måvatn – 2 m
- Holmevatn og Breilivatn + 0,6 m

Overføringen av Lianelva er satt til kote 531,6 basert på oppgitt høyde ved inntaksdam i Synken, og størrelsen på overført felt er hentet fra revisjonsdokumentet.

Vi foreslår å stryke følgende setning i manøvreringsreglementet: «Kresbutjern kan heves 1.5 m til kote 655,5 i flomdempingsøyemed». I Kresbutjern er utløpet mot Heibekken stengt, og via et inntak er utløpet overført til en kanal mot Suvdøla. Drangedal e-verk opplyser at Kresbutjern ikke kan reguleres aktivt. Overføringen av Heibekken står nevnt i reglementet under Overføringer i post 1. Etter vår vurdering er setningen om at vannstanden kan heves i Kresbutjern unødvendig, og den kan feilaktig oppfattes som at vannstanden i Kresbutjern reguleres."

Departementet har ingen merknader til NVEs forslag og slutter seg til det oppdaterte og endrede reglementet post 1 og 2.

Departementet bemerker at ordlyden i post 3 må endres noe etter at vassdragsreguleringslovens bestemmelser ble revidert, jf. Prop. 117 L (2016-2017). Bestemmelser for manøvreringsreglement og hydrologiske observasjoner er nå fastsatt i vregl. § 16.

Medfører vilkår om vannslipp og vannstandsendringer skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet, jf. reglementet post 4. Regelen er lovfestet i vassdragsreguleringsloven § 16 tredje ledd. Et reglement er konsesjonsvilkår som kan endres av Kongen eller departementet etter søknad fra vassdragsanleggets eier, jf. vregl. § 9. Almennelige forvaltningsprinsipper, herunder høring av berørte instanser og parter, vil alltid inngå i departementets saksbehandling både ved nye tiltak, endring av vilkår, herunder endring av et reglement, selv om slik høring ikke lenger er lovfestet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

Reviderte vilkår for tillatelse til Drangedal Everk KF for reguleringene i Suvdølavassdraget fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

*Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelig resolusjon
av 20. september 2019*

Olje- og energidepartementet

20/9 2019

Statsministerens kontor

Vedlegg 1

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven) § 8 fastsettes reviderte vilkår for tillatelse til Drangedal Everk KF til regulering av Suvdølavassdraget i Nissedal og Drangedal kommuner, jf. vedlegg 2.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 § 8 fastsettes reviderte vilkår for tillatelse til Drangedal Everk KF til regulering av Måvatn mv. samt overføring av Heibekken og til regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn i Nissedal og Drangedal kommuner, jf. vedlegg 3.
3. Det fastsettes oppdatert manøvreringsreglement for regulering av Suvdølavassdraget , jf. vedlegg 4

Vedlegg 2

Vilkår for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til Drangedal Everk KF til regulering av Suvdølavassdraget i Drangedal og Nissedal kommuner

(Fastsatt ved kgl.res 20.8.2019. Erstatte tidligere vilkår gitt ved kronprinsens reg.res 18.1.1957 og planendring 18.4.1966)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 0,1 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 0,5 pr. nat.hk. Satsene refererer seg til det som opprinnelig ble fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 18.1.1957.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år, i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

Beregningen av konsesjonsavgifter samordnes med beregningen av konsesjonsavgifter for konsesjon etter vannfallrettighetsloven, jf. lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon til rettigheter til vannfall mv. § 18.

Avgiften skal betales av de enkelte vannfalls- eller brukseiere som utnytter den regulerte vannføringen. Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

3

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene – deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalene – med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måten vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelsen kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

5

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Suvdølavassdraget er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,

- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Når reviderte vilkår er fastsatt, skal konsesjonæren innen rimelig frist betale et engangsbeløp på 7000,- (2006-kroner) per GWh magasinkapasitet i Kleppsvatn til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen.

Arkeologiske arbeider skal foretas i den tiden magasinet likevel er nedtappet eller når vannstanden av andre årsaker er lav. Konsesjonæren må avtale med kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) i god tid før en nedtapping av magasinet.

Konsesjonæren skal også varsle kulturminneforvaltningen dersom det av andre årsaker er lav vannstand i magasinet slik at arkeologisk arbeid kan gjennomføres.

Konsesjonæren skal ved fysiske tiltak i vann og på land, som for eksempel etablering av terskler og anleggsarbeid mv. i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven §§ 3 og 9.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses, jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.

10

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignelige.

12

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

15

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

16

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører.

Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 3 (Konsesjonskraft), 5 (Byggefrister), 14 (Manøvreringsreglement) og 20 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

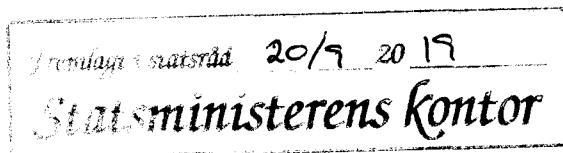
Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 3

Vilkår for tillatelser etter vassdragsreguleringsloven til Drangedal Everk KF til regulering av Måvatn mv. samt overføring av Heibekken og til regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn i Drangedal og Nissedal kommuner

(Fastsatt ved kgl.res 20.8.2019. Erstatte tidligere vilkår gitt ved kgl.res 18.8.1961 og kgl.res 1.2.1963, samt planendring 18.4.1966)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Kgl. res. av 18.8.1961. Regulering av Måvatn mv.: Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 0,1 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 2,0 pr. nat.hk. Satsene refererer seg til det som opprinnelig ble fastsatt ved kongelig resolusjon 18.8.1961.

Kgl. res. av 01.2.1963. Regulering og overføring av Lianelva og Holmevatn: Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 1,0 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 3,0 pr. nat.hk. Satsene refererer seg til det som opprinnelig ble fastsatt ved kongelig resolusjon 1.2.1963.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år, i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

Beregningen av konsesjonsavgifter samordnes med beregningen av konsesjonsavgifter for konsesjon etter vannfallrettighetsloven, jf. lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon til rettigheter til vannfall mv. § 18.

Avgiften skal betales av de enkelte vannfalls- eller brukseiere som utnytter den regulerte vannføringen. Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

3

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreter etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av vassdraget er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

5

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Suvdølavassdraget er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært

kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen) i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignelige.

12

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

15

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

16

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 3 (Konsesjonskraft), 5 (Byggefrister), 14 (Manøvreringsreglement) og 20 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseier retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysningsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 4

**Manøvreringsreglement
for regulering av Suvdølavassdraget i Drangedal og Nissedal kommuner**

(Fastsatt 20.8.2019. Erstatte tidligere reglement gitt ved planendring 18.4.1966)

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannstand kote	Reguleringsgrenser		Oppd. m	Senkn. M	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Kleppsvatn	535,9	541,9	529,4	6,0	6,5	12,5
Måvatn	659,0	662,0	656,5	3,0	2,5	5,5
Holmevatn	671,6	674,1	671,1	2,5	0,5	3,0
Breilivatn	673,1	674,1	671,1	1,0	2,0	3,0

Høydene refererer seg til kartverkets høydesystem (NN 2000).

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Ortjern overføres til Måvatn og Heibekken - et nedbørsfelt oppgitt til 6 km², overføres til Suvdølas nedbørsfelt.

Avløpet fra Holmevatn i Linddalselva, og fra ca. kote 531,6 i Lianelva - i alt et nedbørsfelt oppgitt til 20,9 km², overføres til Suvdøla.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Fra 15. mai til 15. september skal tilsiget til Kleppsvatn prioriteres til å fylle opp magasinet til nivået med den gamle fløtningsdammen på kote 535,9.

Fra 15. mars til 31. mai, og fra 1. september til 15. november skal det slippes 10 l/s fra Kleppsvatn. Fra 1. juni til 31. august skal det slippes 20 l/s fra Kleppsvatn. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring, og vannstanden i Kleppsvatn er på laveste tillatte nivå, skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike tilfeller ikke være i drift.

Fra 15. mai til 15. september skal det slippes 20 l/s fra inntaket i Buvasselva. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring og vannstanden i Breilivatn er på laveste tillatte nivå, skal hele tilsiget slippes forbi.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forørig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

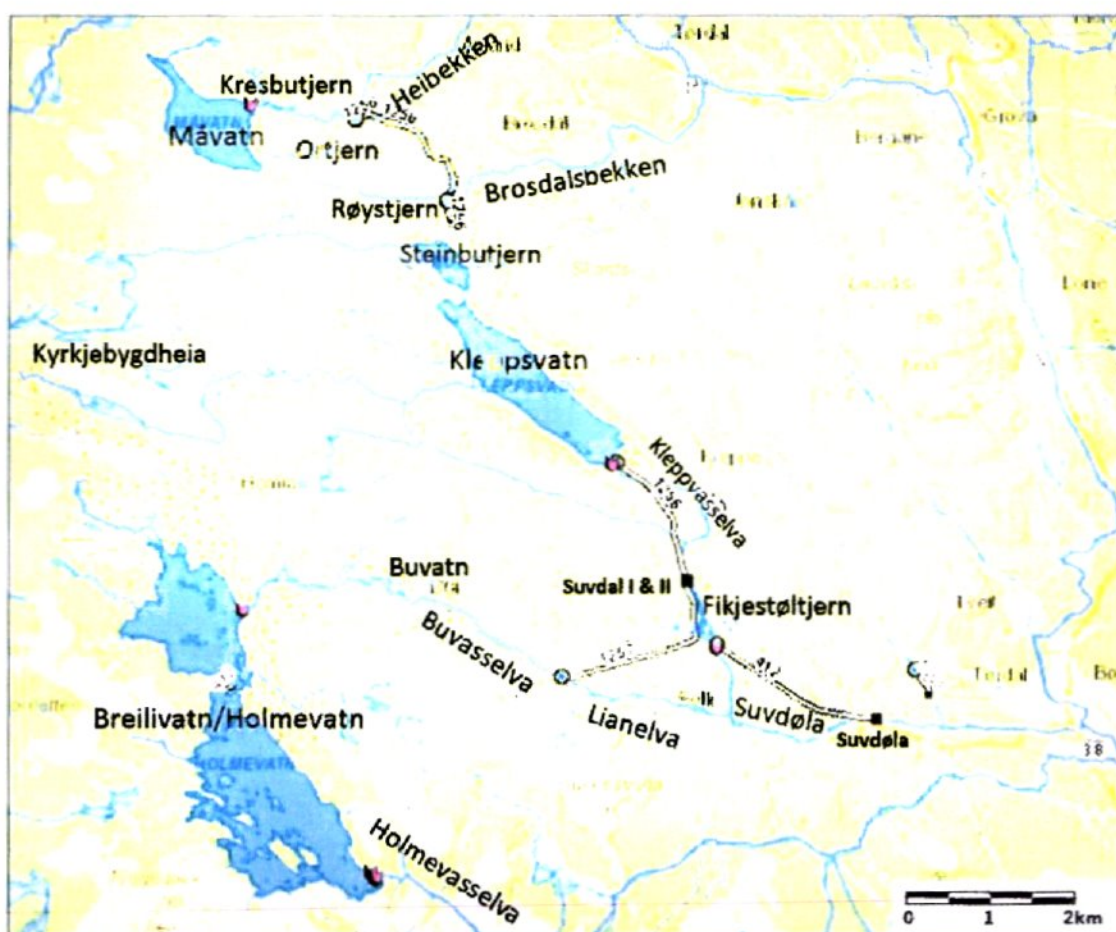
Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konesjonæren skal etter vedtak fra departementet utføre de hydrologiske

observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten

4.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Kart over Suddølavassdraget med magasiner og vannkraftanlegg. Elva Suddøla renner fra Kleppsvatn via Fikjestøltjern og Suvdøla kraftverk til utløpet i Bø.